

Universiteit Leiden

Masterscriptie

‘Wat is de invloed van woordvolgorde en pro-drop van de moedertaal op de verwerving van het Nederlands door leeders met een Romaanse en Chinese moedertaal?’

Naam	Joyce Verkerke
Student I.D.	S1274066
Opleiding	Universiteit Leiden Linguistics: language and communication
Datum	16/06/2017
Begeleidster	M. Arends
Tweede lezer	Dr. N.H. de Jong

Inhoudsopgave

Tabellen en figuren	2
Tabellen	2
Figuren	2
Hoofdstuk 1. Inleiding	3
Hoofdstuk 2. Theoretisch kader	5
2.1 Relatie tussen moedertaal en tweedetaalverwerving	5
2.1.1 Transfer	5
2.1.2 Contrastieve Analysehypothese (Transferhypothese)	5
2.1.3 Creatieve Constructiehypothese	7
2.2 Woordvolgorde en pro-drop in de moeder- en doeltaal	8
2.2.1 Woordvolgorde en pro-drop in het Nederlands	9
2.2.2 Woordvolgorde en pro-drop in Romaanse talen.....	11
2.2.3 Woordvolgorde en pro-drop in Chinese talen	14
Hoofdstuk 3. Methode.....	16
3.1 LLC-data	16
3.2 Participanten.....	16
3.3 Methode.....	17
3.3.1 de Frog story.....	17
3.3.2 de Geschreven vrije taak	19
3.3.3 de Gestuurde geschreven taak	19
Hoofdstuk 4. Resultaten	21
4.1 Gemaakte fouten door Romaanse participanten.....	21
4.1.1 Resultaten van de ‘Frog story’ analyse.....	21
4.1.2 Resultaten van de geschreven vrije taak.....	23
4.1.3 Capaciteitentest in vergelijking met eerdere testen	24
4.2 Gemaakte fouten door Chinese participanten.....	25
4.2.1 Resultaten van de Frog story analyse	25
4.2.2 Resultaten van de geschreven vrije taak.....	27
4.2.3 Capaciteitentest in vergelijking met eerdere resultaten	28
4.3 Mogelijke negatieve transfer van T1 op T2	29
4.3.1 Vergelijking van resultaten.....	29
4.3.2 Invloed van Romaans op de verwerving van het Nederlands.....	32
4.3.3 Invloed van Chinees op verwerving van het Nederlands	33
Hoofdstuk 5. Conclusie en discussie	36
5.1 Conclusie.....	36

5.2 Discussie.....	38
Literatuur.....	40
Bijlage	42

Tabellen en figuren

Tabellen

Tabel 1. Studenten uit het LLC-corporus met als achtergrond Chinese taalfamilie.	17
Tabel 2. Studenten uit het LLC-corporus met als achtergrond Romaanse taalfamilie.	17
Tabel 3. Te analyseren categorieën in data van het LLC-corporus.	18
Tabel 4. Te beantwoorden vragen voor participanten van het LLC-corporus, per niveau ingedeeld.	19
Tabel 5. Categorieën gemaakte fouten in de geschreven en gesproken taak.	21
Tabel 6. Tekstlengte en absolute resultaten gemaakte fouten in het 'Frog story' verhaal, per categorie, door de Romaanse participanten.....	23
Tabel 7. Percentuele resultaten van het aantal gemaakte fouten in het 'Frog story' verhaal per categorie, totaal van Romaanse participanten (in %).	23
Tabel 8. Tekstlengte in regels en absolute resultaten van de geschreven vrije taak, per categorie, van de Romaanse participanten.	23
Tabel 9. Percentuele resultaten van de geschreven open taak per categorie, van de Romaanse participanten (in %).	24
Tabel 10. P-score, niveau en fouten in de gesproken en geschreven opdracht per participant in de Romaanse taalgroep.....	24
Tabel 11. Tekstlengte in regels, absolute resultaten Frog story per categorie, per Chinese participant.	26
Tabel 12. Percentage fouten in de Frog-storytest per categorie, door Chinese participanten.	26
Tabel 13. Absolute resultaten per Chinese participant van de open geschreven taak, per categorie.	27
Tabel 14. Percentages van fouten in de vrije geschreven taak, per categorie, van Chinese participanten.	27
Tabel 15. P-score, niveau en resultaten van de gesproken en geschreven opdracht per participant in de Chinese taalgroep.....	28
Tabel 16. Gemiddelde resultaten per groep Romaanse en Chinese participanten van de gesproken taak, geschreven taak, P-score en niveau.	31

Figuren

Figuur 1. Totaalaantal fouten gemaakt in de Frog story, per categorie, door Chinese en Romaanse participanten, in percentages (%).	30
Figuur 2. Totaalaantal fouten gemaakt in de geschreven taak, per categorie, door Chinese en Romaanse participanten, in percentages (%).	31
Figuur 3. Vergelijking resultaten in percentages per categorieën van Romaanse en Chinese participanten.	37

Hoofdstuk 1. Inleiding

Een tweede taal leren is een complexe en speciale aangelegenheid. Je spreekt je moedertaal, kunt je volledig hierin uiten en toch heb je een reden om een tweede taal te leren. Dit kan op jonge leeftijd zijn op de middelbare school, of omdat je gaat emigreren, studeren, of omdat de omgeving van je verwacht dat je een tweede taal of dialect leert. Bij het leren van die tweede taal komt veel kijken. Je moet grammaticale kennis opdoen, maar ook pragmatische en communicatievaardigheden zijn essentieel voor het volledig leren beheersen van die taal.

Een omstreden vraagstuk in de wetenschap is dan ook hoe die tweede taal verworven wordt. Heeft de moedertaal veel invloed of leert men door algemene taalkundige eigenschappen en structuren, die nog verworven moeten worden? De Creatieve Constructiehypothese is een linguïstische benadering die stelt dat taalleerders zich op basis van het eigen, creatieve vermogen de taal eigen maken (Appel & Vermeer, 2014). Bij het proces van zich de taal eigen maken doorlopen we verschillende fases en wanneer we fouten maken, zijn dit voornamelijk ontwikkelingsfouten (Appel & Vermeer, 2004). De theorie die hier sterk vanaf wijkt en juist beweert dat bij het leren van een tweede taal (T2), de moedertaal (T1) een significante rol speelt, is de Transferhypothese. Deze theorie stelt dat verschillen tussen de eerste en tweede taal kunnen verklaren waarom bepaalde fouten door een tweedetaalleerder worden gemaakt. Zo bestaat er volgens deze theorie positieve en negatieve transfer. Positieve transfer helpt bij het leren van structuren van de tweede taal, terwijl negatieve transfer zorgt voor moeilijkheden (Saville-Troike, 2006).

De verschillende uitgangspunten in de wetenschap van tweedetaalverwerving hebben tot de motivatie geleid om onderzoek te doen naar de invloed van de moedertaal op het leren van het Nederlands en met name de woordvolgordes van bepaalde moedertalen. Na onderzoek ben ik tot twee taalfamilies gekomen die op twee punten sterk van het Nederlands verschillen, deze zijn de Chinese en Romaanse taalfamilies. Van de Chinese talen zal gekeken worden naar het Mandarijn en van de Romaanse talen zal gekeken worden naar het Spaans, Italiaans en Roemeens. Het Nederlands heeft als onderliggende structuur de woordvolgorde SOV (Bennis, 2000), terwijl zowel de Chinese als Romaanse talen de basisstructuur SVO hebben (Bech & Gunn Eide, 2014; Eunice, 1975). Dit zorgt voor andere zinsconstructies. Een ander belangrijk kenmerk van deze talen is dat bij beide taalgroepen er sprake is van pro-drop. Dit betekent dat door de uniforme morfologie het subject kan worden weggelaten (Jiang, 2009). Het Nederlands is vanwege de arme morfologie geen pro-drop taal. Deze verschillen zouden ervoor kunnen zorgen dat bij de verwerving van het Nederlands er fouten op zullen treden op het gebied van pro-drop en woordvolgorde.

Dit heeft geleid tot de volgende onderzoeksvraag: *‘Wat is de invloed van woordvolgorde en pro-drop van de moedertaal op de verwerving van het Nederlands door leerders met een Romaanse en Chinese moedertaal?’*

Om antwoord te kunnen geven op deze onderzoeksvraag zal het LLC-corpus gebruikt worden, dat in 2015-2016 door de Universiteit Leiden is opgezet. Voor dit corpus hebben onder andere buitenlandse studenten, die Nederlands aan het leren zijn, een gesproken en een geschreven taak moeten doen. Daarnaast hebben ze ook een capaciteitentest gemaakt. Op basis van een kwantitatieve analyse zullen fouten in deze taken in kaart gebracht worden, om deze vervolgens op een kwalitatieve wijze te verbinden met grammaticale eigenschappen van de moedertalen. Op deze wijze verwacht ik een relatie te vinden tussen structuren van de moedertalen en moeilijkheden bij het vormen van correcte Nederlandse zinnen.

Vanwege de beperkte omvang van dit onderzoek is gekozen om bij de analyse specifiek de aandacht te richten op bepaalde elementen binnen de domeinen woordvolgorde en pro-drop. Voor de analyse van de invloed van woordvolgorde zal gekeken worden naar inversie, de bijzinvolgorde en de plaatsing van adverbialen en adverbiale bepalingen en voor de analyse van pro-drop zal gekeken worden naar congruentie tussen het subject en de persoonsvorm, het weglaten, dan wel dubbel benoemen van het subject, en de plaatsing en weglating van verba. De keuze voor deze onderwerpen is gebaseerd op de hypothese dat vanwege de unieke bijzinvolgorde en inversie in het Nederlands, tegenover de pro-drop kenmerken en SVO-volgorde in het Chinees en de Romaanse talen, de analyse van

deze categorieën inzichten zullen geven in de mate van invloed van moedertalen. Naast deze analyse zal er ook gekeken worden naar overige fouten die gemaakt kunnen worden met betrekking tot de woordvolgorde en de plaatsing en weglating van essentiële elementen in de zin.

De Transferhypothese beschrijft zowel positieve als negatieve transfer. Dit onderzoek richt zich op de negatieve transfer, die gaat over problemen bij tweedetaalverwerving vanwege verschillen tussen de talen. Er is gekozen om dit type transfer te onderzoeken, omdat er dan zeer concreet gekeken kan worden naar wat verschillen tussen talen voor effect hebben bij tweedetaalverwerving. Kennis over negatieve transfer kan helpen bij het begrijpen van studenten die moeite hebben met de verwerving van bepaalde Nederlandse grammaticale structuren.

Het onderzoek is op de volgende wijze ingedeeld. Hoofdstuk 2 bestaat uit het theoretisch kader, waarmee de basis wordt gelegd voor het onderzoek. Hierin komt in 2.1 de relatie tussen de moedertaal en tweedetaalverwerving aan bod, in 2.2 de beschrijving van woordvolgorde in het Chinees en de Romaanse talen. Het Nederlands wordt ook besproken omdat dit de doeltaal is. In hoofdstuk 3 wordt de methode beschreven. Het LLC-corpus wordt toegelicht in 3.1, in 3.2 worden de participanten besproken en in 3.3 wordt de methode uiteengezet. Bij de methodebeschrijving wordt per taak uitgelegd hoe deze geanalyseerd wordt. Hoofdstuk 4 bestaat uit de resultaten. Dit hoofdstuk is in drie delen verdeeld. In 4.1 worden de resultaten van de Romaanse participanten weergegeven, in 4.2 die van de Chinese en in 4.3 worden de resultaten met elkaar vergeleken en worden er verbanden gelegd met de kenmerken van de moedertaal. In hoofdstuk 5 wordt er een conclusie getrokken uit de resultaten en worden de resultaten bediscussieerd en in de discussie worden suggesties gedaan voor vervolgonderzoek.

Hoofdstuk 2. Theoretisch kader

Zoals beschreven in de inleiding, is de invloed van de moedertaal op de tweedetaalverwerving een omstreven onderwerp. Om dit duidelijk in kaart te brengen, worden twee theorieën uiteengezet die tegengestelde hypothesen hebben over de invloed van de moedertaal. In 2.1 worden de Transferhypothese en de Creatieve Constructiehypothese beschreven. Vervolgens wordt er in 2.2 ingezoomd op de taalgroepen die in deze scriptie onderzocht worden, namelijk de Romaanse en Chinese talen. Er wordt gekeken naar de gebruikelijke woordvolgorde en de eigenschappen van pro-drop in die taalgroepen. Ook wordt de Nederlandse woordvolgorde beschreven, omdat het onderzoek zich richt op het Nederlands als de tweede taal.

2.1 Relatie tussen moedertaal en tweedetaalverwerving

Deze paragraaf zet twee verschillende theorieën uiteen over de relatie tussen de moedertaal en tweedetaalverwerving.

2.1.1 gaat in op de algemene betekenis van transfer, 2.1.2 op Transferhypothese, die uitgaat van grote invloed van de moedertaal en 2.1.2 op de Creatieve Constructiehypothese, die voornamelijk uitgaat van het eigen creatieve vermogen van de mens om een taal te leren en ontwikkelingsstadia in dit leerproces.

2.1.1 Transfer

Dit onderzoek gaat over mogelijke invloed van kenmerken van de moedertaal op de verwerving van de doeltaal. Dit is in definitie ‘transfer’ of ‘Language transfer’ volgens Ellis (2015). De duidelijkste invloed kan gevonden worden door te kijken naar fouten die worden gemaakt in de doeltaal, die herleid kunnen worden tot de moedertaal (Ellis, 2015). Toch kan invloed ook van heel andere aard zijn. Kennis van een bepaalde taal kan helpen bij het leren van een tweede taal, zoals bij cognaten. Dit zijn woorden die in verschillende talen etymologisch een gemeenschappelijke oorsprong hebben. Hierdoor lijkt de vorm op elkaar. (Ellis, 2015). Een Nederlander kan het Engelse woord ‘apple’ gemakkelijk leren, omdat het Nederlandse woord dezelfde oorsprong heeft en bijna hetzelfde geschreven wordt, namelijk ‘appel’. Ook kan het zo zijn dat taalleerders juist bepaalde constructies in een tweede taal te veel gebruiken, omdat ze een andere constructie te lastig vinden. Het tegengestelde kan ook gebeuren, namelijk dat leerders bepaalde constructies vermijden (Ellis, 2015). In het Nederlands is de woordvolgorde van de bijzin SOV (subject – object – verbum). Wanneer een spreker van het Engels dit lastig vindt, kan hij ervoor kiezen om slechts hoofdzinnen te gebruiken, om deze constructie niet te hoeven gebruiken. In het Engels heeft de bijzin namelijk wel dezelfde volgorde als in de hoofdzin. Kortom, er zijn veel manieren waarop de moedertaal invloed kan hebben, op zowel positieve als negatieve manieren. Ellis (2015) heeft de soort invloeden ingedeeld in vijf hoofdfactoren; taalkundige factoren, psycholinguïstische, contextuele, ontwikkelings- en individuele factoren. Dit onderzoek richt zich op taalkundige verschijnselen en met name de woordvolgorde en pro-drop. De taalkundige factoren zijn gerelateerd aan taalkundige eigenschappen van de moeder- en doeltaal. Het theoretische kader gaat daarom ook verder in op taalkundige eigenschappen en de overige genoemde factoren die Ellis (2015) beschrijft worden buiten beschouwing gelaten.

2.1.2 Contrastieve Analysehypothese (Transferhypothese)

De Contrastieve Analysehypothese is gebaseerd op het behaviorisme en het structuralisme (Saville-Troike, 2006). Deze twee stromingen hadden in de Verenigde Staten in de jaren 1940-1950 een dominante rol in de vakgebieden taalwetenschap en psychologie (Saville-Troike, 2006). Zoals beschreven in de inleiding, stelt de hypothese dat leerders van een tweede taal tegen problemen kunnen aanlopen die verklaard kunnen worden vanuit de moedertaal. Vanuit de structuralistische taalwetenschap, lag de focus van de contrastieve analyse op de oppervlaktevormen van de systemen van de T1 en T2. Op die manier konden de talen beschreven en vergeleken worden (Saville-Troike, 2006). Daarnaast was de hypothese gebaseerd op behavioristische principes als gewoontevorming, imitatie en bekrachtiging. Menselijk leren wordt beschouwd als ‘gewoontevorming’ en die gewoontes uiten zich in een bepaald gedrag, waaronder

taalgedrag (Appel & Vermeer, 2004). Volgens Saville-Troike (2006) bestaat die gewoontevorming uit een proces van drie elementen, namelijk ‘stimulus – response – reinforcement’. Als eerst reageren leerders op de stimulus, de taalkundige input. Vervolgens wordt het response op deze input bekrachtigt, doordat leerders de input imiteren en herhalen (Saville-Troike, 2006). Dit betekent dat een leerder een element van een taal, zoals een grammaticale constructie, hoort en deze vervolgens herhaalt en imiteert. De aanname is dat door oefening kunst gebaard wordt. Appel & Vermeer (2004) noemen bij het behaviorisme dat oud gedrag een belangrijke invloed heeft op de vorming van nieuw gedrag. Bij het leren van een taal wordt oud gedrag gezien als de moedertaal en nieuw gedrag als de verwerving van de tweede taal (Appel & Vermeer, 2004). De moedertaal heeft dus een grote invloed op de te leren taal. Die invloed wordt ‘transfer’ genoemd, en vandaar dat de CA ook vaak de Transferhypothese genoemd wordt. Transfer kan onderscheiden worden in zowel positieve als negatieve transfer. Positieve transfer houdt in dat structuren van de tweede taal gelijk zijn aan de eerste taal. Dit vergemakkelijkt het leerproces (Saville-Troike, 2006). Negatieve transfer beschrijft juist fouten in de tweede taal, vanwege verschillen met de eerste taal. Negatieve transfer wordt ook wel interferentie genoemd (Saville-Troike, 2006).

In de jaren 70 werd op basis van deze theorie in de toegepaste taalwetenschap een methode ontwikkeld door Lado (geciteerd in Appel & Vermeer, 2014) om de verschillen tussen de eerste en tweede taal in kaart te brengen. Dit werd de Contrastieve Analyse genoemd (CA) (Appel & Vermeer, 2004). De methode van de CA is een vergelijkende methode en heeft als doel pedagogische inzichten te geven. Er wordt een gedetailleerde vergelijking gemaakt tussen de grammatica van de T1 en de T2, met als doel overeenkomsten en verschillen te definiëren (Thomas, 2004). Deze methode gaat ervan uit dat je op basis van kennis van de verschillen tussen de eerste en tweede taal kunt voorspellen wat de struikelpunten kunnen zijn in het verwerven van een tweede taal. Dit uitgangspunt moet niet te absoluut worden gezien, in de zin van dat de beschreven transfer niet in elk onderwerp of situatie naar voren komt. Lado (geciteerd in Thomas, 2004) zegt hierover:

‘Transfer from L1 into the L2 does not represent behaviour that will be exhibited by every subject on every trial. It represents behaviour that is likely to appear with greater than random frequency’.

Dit weerlegt deels ook de kritiek die over deze methode geschreven is. Eckman (geciteerd in Geeslin, 2014) heeft aangetoond dat de verschillen tussen de T1 en T2 niet altijd de moeilijk te leren onderdelen zijn en Kellerman (geciteerd in Geeslin, 2014) en Andersen (geciteerd in Geeslin, 2014) hebben aangegeven dat de moedertaal slechts op bepaalde vlakken invloed heeft op de tweede taal (Geeslin, 2014). Deze kritiek geeft wel aan dat er met enige voorzichtigheid gekeken moet worden naar de methode, maar dat toch de inzichten in het vergelijken van de talen behulpzaam kunnen zijn in het onderwijs. Lado (geciteerd in Geeslin, 2014) stelt ook alleen dat bepaald taalgebruik of gedrag waarschijnlijker is, dan dat het compleet willekeurig zou zijn. Dus wanneer een bepaalde fout gemaakt wordt in de tweede taal, is er kans dat de oorzaak verklaard kan worden vanuit de moedertaal, maar het is geen wetmatigheid. Voor het onderzoek over de invloed van de Chinese en Romaanse woordvolgorde en pro-drop op de verwerving van het Nederlands zou deze methode interessante inzichten kunnen opleveren.

2.1.3 Creatieve Constructiehypothese

De Transferhypothese heeft veel kritiek ondervonden, omdat onderzoekers als Kellerman (geciteerd in Geeslin, 2014) en Anderson (geciteerd in Geeslin, 2014) hebben aangetoond dat de moeilijkheid bij het leren van een tweede taal niet altijd verklaard kan worden door kenmerken van de moedertaal (Geeslin, 2014). Door de gegeven kritiek, werd er opnieuw onderzoek gedaan. Corder (geciteerd in Foley & Flynn, 2013) concludeerde dat sprekers die fouten maken bij het leren van een tweede taal, juist kennis hebben van een ontwikkelingssysteem. In 1972 heeft Selinker (geciteerd in Barron, 2003) de term '*interlanguage*' genoemd. Deze term, in het Nederlands 'tussentaal' is volgens Selinker een continuüm tussen de T1 en T2 waar elke tweedetaalleerder langsgaat (Barron, 2003). Selinker (geciteerd in Barron, 2003) beschreef dat de tussentaal systematisch is en georganiseerd is door regels. Deze tussentaal geldt voor elke leerder en verschillen kunnen uitgelegd worden door verschillen in taalervaring (Barron, 2003). Ook is het een dynamisch systeem, dat door de tijd heen ontwikkelt (Mitchel & Myles, 2004).

De theorie die uit deze veranderingen en nieuwe ideeën is ontstaan is de 'Creatieve Constructiehypothese' (CCH). Deze hypothese is in 1973 opgesteld door Dulay and Burt (geciteerd in Saville-Troike, 2006) en stelt dat men een intern gedreven taalverwervingsproces heeft. Dulay en Burt (geciteerd in Saville-Troike, 2006) stellen dat tweedetaalleerders niet puur imiteren en ook niet noodzakelijkerwijs structuren uit de moedertaal overnemen, maar dat zij een mentale grammatica opbouwen die de mogelijkheid geeft om uitdrukkingen die ze nog nooit gehoord hebben, wel te kunnen begrijpen en produceren (Saville-Troike, 2006). De hypothese wordt ook vaak de 'T1 = T2 theorie' genoemd, omdat men aanneemt dat er grote overeenkomsten zijn tussen hoe iemand een taal als tweede taal verwerft en de wijze waarop iemand die taal als eerste taal leert (Appel & Vermeer, 2004). De term betekent niet dat de eerste taal veel invloed heeft op de tweede taal.

De CCH heeft daarnaast als uitgangspunt dat de mentale grammatica die wordt opgebouwd, gebaseerd wordt op het eigen, creatieve vermogen van de leerder. Met dat creatieve vermogen maakt de leerder zich de taal eigen (Appel & Vermeer, 2004) en gebruikt hij de kennis die hij al heeft opgebouwd, om nieuwe elementen van de tweede taal te leren (Bayley et. al, 1974). Herschensohn & Rogers (2000) bevestigen dit door te noemen dat leerders vanuit een bepaalde kern een taal leren en vanuit die kern ook perifere aspecten van een taalleren. Deze kern is de kennis die een taalleerder al heeft. De perifere aspecten zijn taalonderdelen die een leerder nog moet leren, zoals specifieke woordenschat, of taal specifieke grammaticale constructies. Op basis van de bestaande kern construeren leerders onbewust hypothesen over de structuur van de tweede taal (Appel & Vermeer, 2004). Het maken van hypothesen wordt inferentie genoemd (Appel & Vermeer, 2004). Inferentie vindt plaats wanneer een individu op basis van een aantal voorkomende gevallen van een bepaald verschijnsel een regel afleidt, of infereert (Appel & Vermeer, 2004). De gemaakte regels, of hypothesen, worden vervolgens uitgetoetst en waar nodig bijgesteld. Het maken van hypothesen op basis van inferentie kan geïllustreerd worden aan de hand van het volgende voorbeeld: een leerder van het Nederlands als tweede taal leert de constructie van het voltooid deelwoord. Het voltooid deelwoord wordt gevormd door ge- voor de stam van het werkwoord te plaatsen en door t/d achter de stam te plaatsen. Op basis daarvan kunnen veel verba juist vervoegd worden. 'Dansen' wordt 'gedanst' en 'tekenen' wordt 'getekend'. Wanneer een leerder nog geen uitzonderingen kent, of de verba die beginnen met 'be', 'ge' of 'ver', zal de leerder op basis van zijn gemaakte hypothese over het voltooid deelwoord fouten maken als 'gelopen, geslaapt, gevertrekt' (Appel & Vermeer, 2004).

Waar de Transferhypothese vooral fouten verklaart op basis van de verschillen tussen de eerste en tweede taal, wordt in deze theorie voornamelijk gekeken naar ontwikkelingsfouten in de tussentaal (Appel & Vermeer, 2004). Dulay and Burt (1974a) ondervonden namelijk dat er veel gemeenschappelijke fouten gemaakt worden bij tweede- en moedertaalleerders. Zo maakten moedertaalsprekende Spanjaarden dezelfde soort fouten bij het leren van het Engels, als eerste taalleerders van het Engels (Appel & Vermeer, 2004). De ontwikkelingsfouten die het meest gemaakt worden, hebben te maken met overgeneralisatie en simplificatie (Appel & Vermeer, 2004). Overgeneralisatie vindt

plaats wanneer een geleerde regel breder wordt toegepast, dan is toegestaan (Appel & Vermeer, 2004). Het net genoemde voorbeeld over de vorming van het voltooid deelwoord illustreert dit. Simplificatie houdt in dat woorden of vormen die niet heel belangrijk zijn voor de betekenisoverdracht, vaak worden weggelaten (Appel & Vermeer, 2004). Het weggelaten van het koppelwerkwoord is hier een voorbeeld van.

Zoals genoemd, bevat de tussentaal van de tweedetaalverwerver veel overeenkomsten met het taalgebruik van de eerstetaalverwerver (Appel & Vermeer, 2004). De manier waarop hiernaar gekeken kan worden, is ingedeeld in twee categorieën, namelijk de verwervingsvolgorde en ontwikkelingssequenties (Appel & Vermeer, 2004). De verwervingsvolgorde is de volgorde waarmee bepaalde elementen worden verworven. Wanneer de verwervingsvolgorde van een bepaalde linguïstische categorie, zoals morfemen, min of meer gelijk is bij de T1 en T2 laat het zien dat de moedertaal geen noemenswaardige invloed heeft (Appel & Vermeer, 2004). De ontwikkelingssequenties zijn fases waar een taalleerder doorheen gaat. Het onderzoeken hiervan gebeurt doormiddel van 'performance analysis' (Appel & Vermeer, 2004). Er wordt onderzocht wat de tweedetaalverwerver doet en de systematiek daarbinnen wordt in kaart gebracht. De gevonden fases reiken van F0 (waar de taalkundige uiting nog totaal niet wordt beheerst) tot F5 (waar de uiting volledig wordt beheerst) (Appel & Vermeer, 2004). Een illustratie van deze fases is de verwerving van het lidwoord, beschreven door Appel & Vermeer (2004).

Fase 1: het lidwoord wordt nog niet gerealiseerd.

Fase 2: het lidwoord wordt soms wel, soms niet gerealiseerd. Als bepaald lidwoord wordt alleen 'de' gebruikt. Waar een bepaald lidwoord is vereist, wordt soms 'een' gebruikt, maar meestal niets.

Fase 3: het bepaald lidwoord wordt altijd gerealiseerd; 'het' wordt alleen gebruikt bij hoof-frequente woorden, in andere gevallen is 'de' het bepaald lidwoord; 'een' wordt gebruikt zoals in fase 2.

Fase 4: zowel bepaald als onbepaald lidwoord wordt altijd gerealiseerd; het gebruik van het bepaald lidwoord is zoals in fase 3; een wordt correct gebruikt.

Fase 5: het lidwoord wordt gerealiseerd volgens de regels van het Nederlands.

De structuren, vormen en regels die tussen de F0 en F5 worden gebruikt of toegepast, worden 'overgangsstructuren' of 'transitionele structuren' genoemd (Appel & Vermeer, 2004).

Samengevat: bij de Transferhypothese ligt de nadruk op de verschillen tussen de T1 en T2 en volgens deze theorie leren verwervers door het leren van nieuwe patronen (Appel & Vermeer, 2004). Fouten in de tweede taal worden gezien als 'transfer'. Bij de CCH daarentegen wordt de verwerver gezien als een actieve kennisverwerver, die zich door zijn activiteiten iets eigen maakt (Appel & Vermeer, 2004). Fouten worden hier gezien als ontwikkelingsfouten en elke leerder doorloopt een bepaald aantal fases in de tussentaal, voordat hij een linguïstisch element volledig beheerst.

2.2 Woordvolgorde en pro-drop in de moeder- en doeltaal

Deze paragraaf beschrijft de algemene woordvolgorde en kenmerken van pro-drop in de onderzochte talen. Als eerst worden in 2.2.1 de structuren van het Nederlands beschreven, omdat Nederlands de te verwerven taal is in dit onderzoek. 2.2.2 gaat in op Romaanse woordvolgorde en 2.2.3 op de Chinese. Dit kader biedt de basis voor de analyse van het corpus. Per taal(familie) wordt de basiswoordvolgorde beschreven, vervolgens enkele opmerkelijke gebruiken binnen de taalfamilie, de positionering van adverbialen en adverbiale bepalingen en tot slot de aanwezigheid van pro-drop. Na het benoemen van overeenkomstige kenmerken worden ook per taal, waar nodig, specifieke eigenschappen beschreven.

2.2.1 Woordvolgorde en pro-drop in het Nederlands

In het Nederlands zijn alle woordvolgordes mogelijk. Bennis (2000) illustreert dit aan de hand van de zinnen in voorbeeld (1).

- (1)
a.	De studente las dat boek.	SVO	
b.	Las de studente dat boek?	VSO	
c.	...(dat) de studente dat boek las.	SOV	
d.	Dat boek las de studente.	OVS	
e.	Bevallen hem die colleges?	VOS	
f.	...(dat) hem die colleges bevallen.	OSV	(Bennis, 2000:72)

De vraag is echter wat de basisstructuur is. De niet-gemarkeerde hoofdzin lijkt een SVO-structuur te hebben, zie bijvoorbeeld 1a (Bennis, 2000). Toch hebben veel andere hoofdzinnen een OV-structuur. In voorbeeld 2a-b is dat te zien. Ook in de bijzin is de structuur SOV, te zien in 2c.

- (2)
a.	De studente zal dat boek lezen.	SOV	
b.	De studente probeert dat boek te lezen.	SOV	(Bennis, 2000:73)
c.	De studente wilde dat boek lezen, omdat hij zijn tentamen wilde halen. (SOV)		

Bennis (2000) stelt dat de onderliggende basisstructuur een SVO kan zijn en dat door bepaalde factoren bepaalde zinnen een SOV-structuur hebben. Er kan echter ook worden aangenomen, dat juist de onderliggende structuur een SOV-taal is en dat slechts in een aantal soort hoofdzinnen de structuur een SVO-volgorde heeft (Bennis, 2000). De conclusie die Bennis (2000) trekt en die voor dit onderzoek zal worden aangehouden, is dat in het Nederlands, de onderliggende structuur SOV is, en dat alleen bij hoofdzinnen de structuur SVO kan worden. De algemene ondersteuning die voor deze conclusie wordt gegeven is dat er geen regels bestaan die uitsluitend van toepassing zijn op bijzinnen, en niet op hoofdzinnen. Dit principe zou deel uit kunnen maken van de Universele Grammatica. Vanuit de Universele Grammatica kan voorspeld worden dat het Nederlands een SOV-taal is (Bennis, 2000).

In het Nederlands komt reeds bekende informatie, het topic, aan de linkerzijde van de zin. In ongemarkeerde zinnen is dit meestal het subject (de Vries, 2009). Afhankelijk van de bedoelde structuur, kan elk zinsdeel naar de eerste positie in de zin geplaatst worden. Dit heet topicalisatie (de Vries, 2009). Hierdoor treedt er inversie op, waardoor het subject en de persoonsvorm omgedraaid moeten worden. De focus van de zin komt in ongemarkeerde zinnen aan de rechterkant van de zin. De focus geeft nieuwe informatie weer (de Vries, 2009). Zie voorbeeld 3a en 3b. De ongemarkeerde zin is zin A. Het subject, 'ik', heeft de initiële positie en de tijdbepaling is nieuwe informatie en komt daarom aan de rechterzijde van de zin. In zin B is de tijdbepaling 'morgen' getopicaliseerd en komt deze aan het begin van de zin. Het gevolg is dat het subject en de persoonsvorm omgedraaid moeten worden. Hoe meer informatie aan een zin wordt toegevoegd, hoe meer de grammaticale structuur zich dan ook naar rechts uitbreidt (Bennis, 2000).

- (3) a. 'Ik dans morgen.'
 b. 'Morgen dans ik.'

In het Nederlands kunnen adverbialen en adverbialebepalingen op veel plekken geplaatst worden, maar de keuze hiervan is niet willekeurig. Haeseryn et al. (2002) beschrijven in de E-ANS zes hoofdregels voor de plaatsing van deze categorie. Per regel zal er 1 voorbeeld gegeven worden. Deze voorbeelden zijn ook afkomstig uit de E-ANS (Haeseryn et al., 2002). Voor de duidelijkheid zijn de bedoelde bijwoordelijke bepalingen in de voorbeelden onderstreept.

1. Het onderwerp van een zin kan of moet in een aantal gevallen achter een of meer bijwoordelijke bepalingen staan. Als het onderwerp een niet-specifiek onbepaalde constituent is, moet het achter de bijwoordelijke bepaling(en) staan. Bijvoorbeeld: *'vorige week heeft (er) in Amsterdam een bijeenkomst van oud-koloniale plaatsgehad'*.
2. Het wederkerend voornaamwoord zich staat gewoonlijk vóór bijwoordelijke bepalingen. Als het onderwerp na zich staat, komt het nog na de in het middenstuk aanwezige bijwoordelijke bepaling(en). Bijvoorbeeld: *'op dat plein vertoonde zich 's avonds nooit iemand'*.
3. Het onderwerp en lijdend voorwerp hoeven niet steeds direct op elkaar te volgen, het lijdend voorwerp kan ook na een bijwoordelijke bepaling staan, met name als het als informatief belangrijk voorgesteld wordt, bijvoorbeeld: *'toch wil Jan morgen dat boek kopen'*.
4. Een indirect object kan samen met het onderwerp vóór eventuele bijwoordelijke bepalingen staan, tenminste als het om bepaalde constituenten gaat. Bijvoorbeeld: *'dat boek heeft de man het jongetje gisteren gegeven'*.
5. Ook een substantivisch lijdend voorwerp en een indirect object kunnen van elkaar gescheiden zijn door een bijwoordelijke bepaling, bijvoorbeeld: *'heb je die jongen dan toch maar dat boek gegeven?'*
6. De algemene tendens is dat elementen met een relatief grote informatieve waarde, zoals onbepaalde constituenten als lijdend voorwerp, en (vanwege het complexiteitsprincipe) voorzetselconstituenten als indirect object meestal na een of meer bijwoordelijke bepalingen staan. Bepaalde constituenten hebben meer plaatsingsmogelijkheden. Bijvoorbeeld: *(hij hoorde) dat de journalist daarna aan één van de ministers een vraag stelde.'*

Naast woordvolgorde zal in dit onderzoek ook de aanwezigheid van pro-drop beschreven worden. Een onderwerp dat sterk gerelateerd is aan de aan- of afwezigheid van pro-drop, is de relatie tussen het subject en de persoonsvorm. Bennis (2000) noemt bepaalde kenmerken die deze relatie beschrijven. Ten eerste is er een overeenkomst in getal. Dit betekent dat men aan de persoonsvorm kan zien of het subject enkelvoudig of meervoudig is. Dit wordt geïllustreerd in 4a. 'Dans' heeft geen meervoudssuffix, dus het subject is enkelvoudig. Het gaat om de eerste persoon singularis. 'Dansen' heeft het meervoudssuffix '–en' en dus gaat het om een pluralis. Er is echter aan de persoonsvorm niet te zien of het gaat om een eerste, tweede of derde persoon meervoud.

Ten tweede is er een relatie tussen het subject en het kenmerk persoon in de tegenwoordige tijd enkelvoud (Bennis, 2000). De eerste persoon enkelvoud is gelijk aan de stam en de tweede persoon en derde persoon enkelvoud krijgen een –t achter de stam (zie voorbeeld 4b). De tweede persoon krijgt alleen geen –t in de tegenwoordige tijd wanneer het subject na de persoonsvorm komt (Bennis, 2000).

(4)

- a. Ik dans – wij dansen
- b. Ik dans – jij danst – hij danst

Ondanks dat er bepaalde relaties bestaan tussen het subject en de persoonsvorm, is deze te zwak om het subject weg te kunnen laten. In de volgorde SV wordt namelijk geen onderscheid gemaakt in de persoonsvorm tussen de tweede en derde persoons enkelvoud en in de meervoudsvorm is er überhaupt geen verschil in de morfologie. Daarom is er geen sprake van pro-drop, waarbij het subject wél weggelaten kan worden.

2.2.2 Woordvolgorde en pro-drop in Romaanse talen

De standaard woordvolgorde in de Romaanse talen is SVO (Bech & Gunn Eide, 2014). De onderzochte talen binnen dit onderzoek zijn Spaans, Roemeens en Italiaans (zie voorbeeld 5). Tussen deze talen verschilt het type woordvolgorde dat mogelijk is naast de basisvolgorde SVO. In het Spaans is alleen SOV niet mogelijk, maar wel SVO, VOS, OSV, VSO en OVS. In het Italiaans zijn de volgordes SOV en VSO niet mogelijk (Lahousse & Lamiroy, 2012) en in het Roemeens worden alle volgordes gebruikt (Avram & Sala, 2000).

In de Romaanse talen is er sprake van ‘meervoudige-focus posities’. De focus wordt vaak aan de linkerzijde geplaatst, maar deze kan ook op andere plekken geplaatst worden (Dominguéz, 2013). Hierdoor komt het topic, het subject, aan de rechterzijde van de zin, waardoor dit minder benadrukt wordt. Het gevolg is dat de volgorde VOS vrij gebruikelijk is (Lahousse & Lamiroy, 2012). Lahousse & Lamiroy (2012) stellen echter wel dat deze volgorde slechts gebruikt wordt als antwoord op een specifieke vraag, in de juiste context. Zo lokken de zinnen 4A en 5A wel een VOS-volgorde uit in de antwoordzinnen 5C en 6C, maar 5B en 6B niet.

(5) Spaans

- a. *¿Qué ganó la lotería ayer?*
Wie won de loterij gisteren?
‘Wie won gister de loterij?’
- b. # *¿Qué pasó?*
Wat gebeurde?
‘Wat gebeurde er?’
- c. *Ayer ganó la lotería Juan*
Gister won de loterij Juan
‘Gister heeft Juan de loterij gewonnen.’

(6) Italiaans

- a. *Chi ha scritto questo libro?*
Wie heeft geschreven dit boek?
‘Wie heeft dit boek geschreven?’
- b. *Che è successo?*
Wat is gebeurd?
‘Wat gebeurde er?’
- c. *Ha scritto questo libro Dante.*
Heeft geschreven dit boek Dante
‘Dante heeft dit boek geschreven’

Bron: Lahousse & Lamiroy (2012)

De positionering van het adverbium en de adverbiale bepalingen kunnen in alle drie de talen relatief vrij gebruikt worden. Zo stellen Kinder en Savini (2004) voor het Italiaans dat het adverbium in een ongemarkeerde zin direct na het verbum moet worden geplaatst, maar dat er ook variatie mogelijk is. Ook het adjectief kan zowel voor en na het nomen worden geplaatst (Kinder & Savini, 2004). In het Spaans komen de adverbiale frases in een ongemarkeerde situatie ook voor na het verbum. Wanneer een adverbiale bepaling benadrukt moet worden, komt deze wel voor het verbum (Kattán-Ibarra & Howkins, 2014).

Zowel het Spaans, als Italiaans en Roemeens zijn pro-drop talen. Dit betekent dat het subject van de zin kan worden weggelaten. Pro-drop talen zijn morfologische uniforme talen. Jiang (2009) stelt dat bij een morfologische uniforme taal of alle werkwoordsvormen inflectie vertonen door persoon en aantal, of dat de werkwoorden één vorm hebben voor alle personen en aantallen. Voor de genoemde Romaanse talen betekent dit dat verbale inflecties en paradigma's één standaard vorm hebben (Jiang, 2009). De identiteit van het weggelaten subject kan hersteld worden door de rijke morfologie (Jiang, 2009). Zo is er onderscheid tussen persoon, enkelvoud en meervoud, en geslacht en in het Roemeens ook naamval. In voorbeeld 7 wordt het Spaanse werkwoord bailar (dansen) vervoegd. De stam van het werkwoord is 'bail-'. Vervolgens heeft elke vorm een andere uitgang. Wanneer het subject wordt weggelaten, bijvoorbeeld 'ik', laat de inflectie van het werkwoord nog steeds zien dat het om een eerste persoon enkelvoud gaat. In het Roemeens kan het subject ook weggelaten worden, wanneer het predicaat een weerwerkwoord is (Sala, 2010). Zie voorbeeld 8.

- (7) yo bailo (ik dans)
 tú bailas (jij danst)
 él/ella baila (hij/zij danst)
 nosotros bailamos (wij dansen)
 vosotros bailáis (u/jullie dansen)
 ellos/ellas bailan (Zij dansen)

- (8) A *nins*.
 Heeft gesneeuwd
 'Het heeft gesneeuwd.' (Sala, 2010)

Naast de overeenkomsten tussen de onderzochte Romaanse talen zijn er ook specifieke verschillen in gemarkeerde woordvolgordes. Deze worden hieronder besproken.

Zoals genoemd, is in het Spaans bijna elke basiswoordvolgorde mogelijk. Het Spaans kent dan ook specifieke constructies voor vraagzinnen. De basisvolgorde voor deze is Wh-V-S (Dominguéz, 2013). Het subject komt hiermee aan het einde van de zin en dit gebeurt zoals in het Italiaans en Roemeens dus niet alleen als antwoord op een specifieke vraagzin (zie 9a). Vervolgens is de volgorde in passieve zinnen VOS (Dominguéz, 2013). Het subject kan worden weggelaten, maar dat is niet noodzakelijk (zie 9b).

- (9)
 a. Qué *han ganado* los jugadores?
 Wat hebben gewonnen de spelers?
 'Wat hebben de spelers gewonnen?'
 b. *Rompió* la mesa [Javí]
 Gebroken de tafel Javí
 'De tafel is gebroken door Javi'
 c. [JAVI] *rompió* la mesa, no Susana
 Javí brak de tafel niet Susana.
 'Javi heeft de tafel gebroken, niet Susana.'

- (10) Siempre me *ha producido* la mayor admiración
 Altijd aan me geproduceerd: 3sg:perf. de grootste bewondering
 Hij heeft me altijd de grootste bewondering gegeven.

Dominguéz (2013) noemt dat bij standaardzinnen de nadruk in het Spaans altijd op de rechterperiferie valt. Daarom, wanneer er sprake is van een neutrale declaratieve S-V-O constructie, heeft het object de meeste prominentie. Dit uit zich in zin 10. Het direct object, ‘la mayor admiración’, krijgt door deze constructie de meeste aandacht. De tweede eigenschap is dat wanneer de aandacht van de zin naar een contrastieve of empathische interpretatie gaat, de focus van de zin wel aan de linkerzijde mag worden geplaatst (Dominguéz, 2013). Dit wordt geïllustreerd in 9c. De nadruk ligt nu op dat Javi de tafel gebroken heeft en niet Susana en daarom staat dit nu aan de linkerzijde van de zin.

Net als in het Spaans wordt nieuwe of belangrijke informatie in het Italiaans aan de rechterkant van de zin geplaatst. In ongemarkeerde zinnen bestaat deze informatie ook uit het subject en de verbale frase (Lahousse & Lamiroy, 2012). In zin 11 staat het subject, met de nieuwe informatie aan de rechterzijde van de zin, in plaats van aan de linkerzijde.

(11)

Prende il microfono direttore tecnico Ross Brown
 Pakt:3SG:PRES de microfoon directeur technisch Ross Brown
 The technische directeur Ross Brown pakt de microfoon.
 (Lahousse & Lamiroy, 2007 geciteerd in Lahousse & Lamiroy, 2012)

Andere elementen in de zin worden op die manier ook gerangschikt (Kinder & Savani, 2004). Ook komt het subject meestal voor het werkwoord, maar er is een vijftal uitzonderingen, waar het onderwerp na het werkwoord wordt geplaatst (Kinder & Savani, 2004). Deze zijn volgens Kinder en Savani:

1. Wanneer subject de nadruk krijgt.
Qui comando io!
 Wie commanderen ik
 ‘Ik ben hier de baas!’
2. Wanneer het subject lang is en voornamelijk wanneer het verbum kort is of een algemene betekenis heeft.
E’ stata una nottata movimentata, [...].
 Is geweest een nacht druk
 ‘Het is een drukke nacht geweest’
3. Het werkwoord komt eerst wanneer dit gecombineerd wordt met ‘essere’ (zijn) en als het werkwoord een nieuw feit of nieuwe stand van zaken presenteert.
E’ successo qualcosa.
 Is gebeurd iets
 ‘Er is iets gebeurd.’
4. Met verba zoals ‘piacere’, ‘mancare’, ‘bastare’, die ook geen direct object hebben.
Mi piacciono tutte le opere di Verdi.
 Mij houden van alle de opera van Verdi
 ‘Ik hou van alle Verdi opera’s.’
5. Met non-finiete verbale constructies.
visti i documenti
 bekeken alle documenten
 ‘Nadat alle documenten zijn bekeken.’

Waar in het Italiaans de volgorde VS wordt gebruikt bij uitzonderingen, komt in het Roemeens de volgorde VS bij bepaalde werkwoorden standaard voor, zoals ‘gebeuren’ in zin 12 (Sala, 2010). SV(O) wordt voornamelijk gebruikt wanneer het subject het agens is en VS wanneer dit niet het geval is (Sala, 2010). Dit toont gelijkenis met de regel in het Italiaans, die stelt dat de volgorde VS is wanneer verba als ‘piacere’ of ‘mancare’ worden gebruikt. Dit soort werkwoorden zijn te vergelijken met ‘zich bevallen’ in het Nederlands. Bij ‘het bevalt me niet’, is het subject niet het agens, zo ook in zin 13.

(12)

S-a produs un accident

Is gebeurd een ongeluk

‘Er is een ongeluk gebeurd.’ (Sala, 2010).

(13)

Nu- mi *convine* situația

Niet me houden van situatie

‘Ik houd niet van deze situatie.’ / ‘De situatie bevalt me niet.’ (Sala, 2010)

De Romaanse talen hebben dus een basiswoordvolgorde en per taal en situatie afhankelijk, zijn er variaties te vinden. In elk van de drie talen kunnen adverbiale bepalingen relatief vrij gebruikt worden en worden ze verplaatst om nadruk te leggen op bepaalde bepalingen. Tot slot is er bij elk van de drie talen sprake van pro-drop.

2.2.3 Woordvolgorde en pro-drop in Chinese talen

De taalfamilie die tegen de Romaanse talen wordt afgezet is de Chinese taalfamilie, waarvan het Mandarijn een van de talen is. Het Chinees behoort tot de Chinees-Tibetaanse taalfamilie (Lili, 1998). Vanwege het feit dat elke participant het Mandarijn als moedertaal heeft, zal deze taal verder uitgelegd worden. Wanneer men het heeft over het Chinees, wordt over het algemeen het Mandarijn bedoeld, zo ook in dit onderzoek. In het Chinees is de ongemarkeerde woordvolgorde, net als in het Romaans SVO en dit geldt voor zowel onafhankelijke zinnen als gemarkeerde zinsconstructies. Onder zichtbare markeerde constructies is de basis nog steeds SVO (Eunice, 1975). De gemarkeerde voorkomende constructies zijn: SOV, OSV, SV, VS, VO, (S)OV en O(S)V (Eunice, 1975).

Een belangrijk verschil met Indo-Europese talen, dat invloed heeft op de woordvolgorde in het Chinees, is dat het Chinees niet een subject-predicaatstructuur heeft, maar een topic-commentstructuur (Haopeng Yu, 2016). Bij talen met een subject-predicaatstructuur heeft het subject een grammaticale relatie met het predicaat (Li & Thomson, 1976). Bij talen met een topic-commentstructuur is dit niet het geval. In zin 14 is te zien dat eerst het topic wordt genoemd, ‘die bomen’ en vervolgens het subject, ‘de stronken’. Ross & Ma (2014) stellen daarom dat de basisvolgorde van een zin topic + subject + predicaat is. Met het predicaat wordt hetzelfde bedoeld als ‘comment’ door Li en Thomson (1976). Het topic wordt in het Mandarijn altijd aan het begin van de zin geplaatst (Li & Thomson, 1976). Het is gebruikelijk om het topic in spreektaal te benoemen. Dit is echter vaak niet het geval in geschreven taal. Zin 14 is ook een voorbeeld van gesproken taal. Voor de voorbeelden wordt het pinyin gehanteerd, het fonetisch systeem om de Chinese tekens in letters om te zetten.

(14)

Nèi-xiē shù-mù shù-dūn dà.

Die boom boomstronk groot

‘Van die bomen (topic) zijn de stronken groot.’ (Li & Thomson, 1976)

Het Chinees maakt bij de plaatsing van adverbiale bepalingen onderscheid tussen bepalingen van tijd, locatie, duur, negatie en bijwoorden (Ross & Ma, 2014). De verschillende bepalingen hebben vrij vaste plekken en slechts enkele hebben geen standaard plaats. Voor het overzicht zal ik de basisstructuur aanhouden en telkens een deel toevoegen en laten zien hoe de zin zich vormt.

1. Basisstructuur

Topic + subject + predicaat

2. Bepaling van locatie komt altijd voor het werkwoord.

Topic + subject + locatie + verbale frase

3. Bepaling van tijd komt aan het begin van het predicaat.

Topic + subject + tijdsbepaling + locatie + verbale frase

4. Een adverbium komt aan het begin van het predicaat, voor het werkwoord, en prepositionele frase, maar na tijdsbepaling.

Topic + subject + tijdsbepaling + adverbium + locatie + verbale frase

5. Negatie komt voor het werkwoord en de prepositionele frase, maar na bijwoord. Bepaalde bijwoorden komen echter na de negatie, dus de plaatsing van de negatie is minder eenduidig.

Topic + subject + tijdsbepaling + adverbium + negatie + locatie + verbale frase

6. Bepaling van duur komt direct na het werkwoord en heeft geen voorzetsel.

Topic + subject + tijdsbepaling + adverbium + negatie + locatie + verbum + duur + predicaat

(Ross & Ma, 2014)

Ter illustratie, worden hieronder twee voorbeelden gegeven. In voorbeeld 15 worden het subject, de locatie en de verbale frase gebruikt en in voorbeeld 16 ook de tijdsbepaling.

(15)

Wǒ zài jiā chī fàn.

Ik thuis eet.

‘Ik eet thuis.’

(16)

Wǒ měitiān zài jiā chī fàn.

Ik elke dag thuis eet.

‘Ik eet elke dag thuis.’ (Ross & Ma, 2014)

Het Chinees is ook net als de onderzochte Romaanse talen, een pro-drop taal. Dit staat in verband met het feit dat het Chinees een topic-commentstructuur heeft. Het subject heeft geen grammatica relatie met de rest van de zin. Dit betekent voor de verba dat er slechts één vorm is voor elk persoon en aantal, omdat er geen congruentie is met het subject (Jiang, 2009). Wanneer het onderwerp weggelaten wordt, blijft de betekenis van de zin nog steeds helder. Voor het Chinees is dit te verklaren doordat het topic belangrijk blijft in de zin (Jiang, 2009). Deze geeft belangrijke informatie weer over het weggelaten subject (Jiang, 2009). Dit betekent dat wanneer het subject door de context begrepen wordt, deze vaak weggelaten wordt (Ross & Ma, 2014).

Hoofdstuk 3. Methode

In dit hoofdstuk wordt in 3.1 de gebruikte data toegelicht. Vervolgens wordt in 3.2 achtergrondinformatie over de participanten uiteengezet en in 3.3 zal de methode beschreven worden

3.1 LLC-data

Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van het Leiden Learners Corpus (LLC). Dit corpus bestaat uit een verzameling van geschreven en gesproken data van Nederlandse leerders van Romaanse talen (Frans, Italiaans, Portugees, Spaans) en van studenten die Nederlands aan het leren zijn. Hun achtergrond heeft een grote variëteit aan moedertalen. De database is opgezet in het academische jaar 2015/2016 aan de Universiteit Leiden, met als doel data te verzamelen van meer dan 150 studenten. Op lange termijn wilt het LLC-project de participanten meerdere malen testen, om zo niet alleen cross-linguïstische vergelijkingen te kunnen maken, maar ook longitudinale onderzoeken te kunnen doen.

Het corpus bestaat uit zowel geschreven als gesproken data. Elke student heeft namelijk drie soorten testen moeten afleggen; de 'Frog story', een capaciteitentest en een geschreven vrije taak. De 'Frog story' 'Frog where are you?' (Mayer, 1969) is gebaseerd op eerder onderzoek, waarin voornamelijk de eerste taalverwerving van kinderen is onderzocht (Berman & Slobin, 1994). Participanten hebben een prentenboek met 24 prenten over een kikker voorgelegd gekregen en ze moesten vertellen wat zij zagen gebeuren. Hiermee werd inzicht verkregen in de beheersing van tekststructuren en syntaxis. Voor dit onderzoek is deze achtergrond meegenomen. Het prentenboek wordt voor dit onderzoek als middel gebruikt om studenten zelf gedachten te laten verwoorden. Ook zijn voor de buitenlandse studenten vijftien kernwoorden in het boek toegevoegd, zodat ze exactere omschrijvingen kunnen geven. Zo begint het verhaal met een kikker die in een pot zat en erna verdween. Het woord 'pot' is bij de prenten erbij gezet.

De capaciteitentest bestaat uit vijftig meerkeuzevragen, waarin wordt gevraagd naar grammaticale kennis en de geschreven vrije taak bestaat uit drie vragen die de studenten moeten beantwoorden. De studenten zijn ingedeeld op niveau¹ en per niveau verschillen de vragen. Deze vragen sturen aan op bepaalde grammaticale constructies, maar geven de mogelijkheid om vrije, korte, antwoorden te geven.

3.2 Participanten

Dit onderzoek richt zich op de buitenlandse studenten in het LLC die Nederlands aan het leren zijn. Er is gekozen om studenten te kiezen die uit verschillende taalfamilies komen, om duidelijk vast te kunnen leggen wat verschillende achtergronden voor invloed kunnen hebben op de taalverwerving. Uit de LLC-data is gebleken dat de twee grootste contrasterende groepen de Romaanse en Chinese taalfamilies zijn. Daarom worden zes participanten met een Chinese achtergrond vergeleken met zes participanten met een Romaanse achtergrond. In tabellen 1 en 2 is specifiekere informatie weergegeven. De volgorde van de participanten in de tabellen is bepaald aan de hand van het niveau en vervolgens aan de hand van het student ID. Zo komt participant 036DU in de categorie 'beginners' voor participant 038DU. Zoals er afgelezen kan worden, bestaat de groep Chinese participanten voor 83,3% uit vrouwen en is de gemiddelde leeftijd 24,5. De niveaus liggen verspreid van beginner naar gevorderd. Bij de studenten met een Romaanse achtergrond bestaat de groep voor 50% uit vrouwen en is de gemiddelde leeftijd 31 jaar. Het niveau ligt gemiddeld hoger, aangezien slechts een van deze studenten een beginner is en drie van de zes gevorderd.

¹ Het niveau waarop de studenten zijn ingedeeld is door de studenten zelf aangegeven en dus niet verder onderzocht.

Tabel 1. Studenten uit het LLC-corpus met als achtergrond Chinese taalfamilie.

Student ID	Moedertaal	Niveau	Leeftijd	Geslacht
036DU	Chinees	Beginner	19	Vrouw
038DU	Chinees	Beginner	25	Vrouw
040DU	Chinees	Half gevorderd	27	Vrouw
111DU	Chinees	Half gevorderd	32	Vrouw
135DU	Chinees	Half gevorderd	20	Vrouw
062DU	Chinees	Gevorderd	24	Man

Tabel 2. Studenten uit het LLC-corpus met als achtergrond Romaanse taalfamilie.

Student ID	Moedertaal	Niveau	Leeftijd	Geslacht
063DU	Spaans	Beginner	38	Vrouw
176DU	Roemeens	Half gevorderd	24	Man
188DU	Italiaans	Half gevorderd	27	Man
059DU	Spaans	Gevorderd	26	Man
101DU	Spaans	Gevorderd	44	Vrouw
142DU	Italiaans	Gevorderd	40	Vrouw

3.3 Methode

In het LLC-corpus staan de opnames per student van de ‘Frog story’ en de resultaten van de vrije geschreven taak en de capaciteitentest. De methodebeschrijving vindt plaats aan de hand van deze taken en ook in deze volgorde. In 3.1 wordt beschreven hoe de ‘Frog story’ geanalyseerd is, in 3.2 wordt de vrije geschreven taak beschreven en 3.3 sluit af met de beschrijving van de capaciteitentest.

3.3.1 de Frog story

Het prentenboek dat gebruikt is voor deze taak heet ‘Frog where are you?’ en is uitgegeven door Mayer (1969). De opnames zijn in 2015/2016 gemaakt in het fonetische lab van het talentcentrum van de Universiteit Leiden. Het prentenboek is digitaal weergegeven en dit gaf de mogelijkheid om kernwoorden bij de plaatjes te voegen en ook audiofragmenten toe te voegen, waarin deze woorden zijn uitgesproken. De studenten hebben geen maximale tijd opgedragen gekregen om hun vertaal te vertellen. De gemiddelde lengte van de opnames van de Chinezen is 5:35 minuten en de Romaanse participanten hebben er gemiddeld 6:37 minuten over gedaan.

Om woordvolgorde en de invloed van pro-drop te kunnen analyseren, zijn de opnames getranscribeerd met het programma ‘Express Scribe transcription software’. Vervolgens zijn de transcripten in Word uitgewerkt. De gemiddelde woordlengte per transcript is 425 woorden. Het totale aantal woorden in transcripten van de Chinese studenten is 2435 woorden en die van de Romaanse groep 2657 woorden. Om juiste vergelijkingen te kunnen maken is van de transcripten ook het aantal regels geteld. Bij het transcriberen is ervoor gekozen om 1 fonetische zin te laten gelden als 1 regel. Dit betekent dat wanneer de intonatie aan het einde van de zin daalde, of er een pauze werd ingelast, dit als één regel is gerekend. Bovendien is er gekozen om vergelijkingen te maken op basis van het aantal regels en niet op basis van het aantal woorden, omdat het onderzoek zich richt op het zinsniveau en niet op het woordniveau. Dit betekent ook dat een fout meer dan 100% kan voorkomen. Dit is het geval wanneer er meer fouten gemaakt worden in een bepaalde tekst, dan het aantal regels. Het gemiddeld aantal regels bij de Romaanse transcripten is 43,3 regels en bij

de Chinese transcripten is dit 45,3 regels. De transcripten zijn te vinden in bijlage 2.

Na het transcriberen en indelen op regels, is bij de transcripten vanuit een bottom-up² analyse gekeken naar het soort fouten dat bij de woordvolgorde en vervoegingen is gemaakt. Er is onder andere gekeken naar de bijzinvolgorde en de aan- of afwezigheid van het subject. Ook zijn werkwoordvervoegingen gemarkeerd, vanwege de aan- en afwezigheid van agreement. Het Chinees vervoegt bijvoorbeeld geen verba en het Spaans heeft daarentegen een zeer rijke morfologie. Hierna is aan de hand van de gemaakte fouten een lijst met categorieën gemaakt. Tabel 3 laat het overzicht zien van de categorieën waarnaar gekeken zal worden. Categorieën 1-3 hebben te maken met woordvolgorde en categorieën 4-6 met het kenmerk pro-drop. Het gebruik van een verbum wordt geplaatst onder de categorie ‘pro-drop, omdat mogelijk vanwege het gebrek aan relatie tussen het subject en het predicaat in het Chinees, het verbum weggelaten wordt. Onder categorie 7 vallen overige fouten die gemaakt kunnen worden, die te maken hebben met plaatsing of weglating van woordgroepen. Er zal echter geen specifieke aandacht aan deze categorie besteed worden, omdat het onderzoek zicht richt op woordvolgorde en pro-drop. Wel kan het inzichten opleveren voor vervolgonderzoek en daarom wordt er in de analyse wel naar gekeken.

Tabel 3. Te analyseren categorieën in data van het LLC-corpus.

#	Woordvolgorde
1	Correct gebruik van inversie
2	Correct gebruik van bijzinvolgorde
3	Plaats van adverbialia/ adverbiale bepalingen ten opzichte van het tweede werkwoord
	Pro drop
4	Congruentie subject – persoonsvorm
5	Weglaten of dubbel noemen van subject
6	Wel/geen verbum
7	Overig

Vervolgens is de data vanuit een top-down³ analyse aan de hand van deze categorieën opnieuw geanalyseerd, om ook een kwantitatieve analyse te kunnen maken. De gemaakte fouten hebben elk een getal toegewezen gekregen, dat correspondeert met de desbetreffende categorie. Zo is een fout die te maken heeft met de bijzinvolgorde gelabeld met het getal 3. Fouten die bij voorbaat al duiden op ontwikkelingsfouten zijn niet meegenomen. Het aantal fouten in de categorieën is vertaald naar percentages, waarin het aantal fouten is verrekend ten opzichte van het totale aantal fouten in de data van de desbetreffende groep participanten. Uiteindelijk wordt getracht een significant verschil te vinden in percentages tussen de twee taalgroepen en zal er gekeken worden naar significante verschillen tussen de invloed van pro-drop en de invloed van woordvolgorde van de desbetreffende moedertaal.

² Bij een bottom-up analyse wordt een inductieve wijze van analyseren bedoeld. Omdat niet op voorhand duidelijk is welke verschijnselen er in de teksten voorkomen, wordt er eerst geïnventariseerd welke verschijnselen opvallen. Deze werkwijze wordt ook gehanteerd door Van Leeuwen (2015).

³ De top-down analyse is een deductieve wijze van analyseren. De teksten worden in deze stap specifiek onderzocht aan de hand van de geïdentificeerde verschijnselen die in de bottom-up analyse naar voren kwamen. Ook deze stap in de analyse wordt gehanteerd door Van Leeuwen (2015).

3.3.2 de Geschreven vrije taak

Zoals beschreven, bestaat de vrije taak uit het beantwoorden van drie vragen. Deze vragen zijn per niveau ingedeeld. In tabel 4 staan de gestelde vragen per niveau ingedeeld.

Tabel 4. Te beantwoorden vragen voor participanten van het LLC-corpus, per niveau ingedeeld.

Niveau	Vraag 1	Vraag 2	Vraag 3
Beginner	Beschrijf je beste vriend/ vriendin.	Introduceer jezelf voor een casting voor een Tv-programma.	Beschrijf je woonplaats of de plek waar je bent opgegroeid.
Half gevorderd	Vergelijk jouw kindertijd met de kindertijd van kinderen van tegenwoordig.	Waar ga je het liefst naar op vakantie, en waarom?	Wat zou je doen als je de loterij zou winnen?
Gevorderd	Je mag 10.000 euro besteden aan een goed doel. Welk doel kies je en waarom?	Wat zou je willen veranderen in het studieprogramma van Dutch Studies (of andere taallessen die je volgt) en waarom?	Schrijf een korte motivatie voor je deelname aan een uitwisselingsprogramma van je studie in het buitenland.

De gestelde vragen lokken relatief korte antwoorden uit. Zo de gemiddelde lengte van de teksten per participant 231 woorden. De studenten met een Chinese achtergrond hebben geschreven data van in totaal 1243 woorden en de studenten met een Romaanse achtergrond een totale woordlengte van 1525 woorden. Het gemiddeld aantal regels van de Romaanse participanten is 29,3 regels en die van de Chinese participanten is 21,7 regels. Om de gesproken taak en deze geschreven taak met elkaar te kunnen vergelijken, is ervoor gekozen om ook hier 1 regel te laten bestaan uit 1 zin. De teksten zijn te vinden in bijlage 1.

Uiteindelijk worden de gemaakte fouten procentueel berekend aan de hand van het totale aantal fouten per groep participanten. De analyse wordt verder op dezelfde manier gedaan als bij de analyse van de transcripten.

3.3.3 de Gestuurde geschreven taak

De gestuurde geschreven taak is een capaciteitentest waarin grammaticale kennis is getest. Deze test bestaat uit 50 zinnen met gaten. De studenten zijn aan de hand van een meerkeuzetest gevraagd om de gaten in zinnen te vullen met de juiste woorden. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

(17) Wij worden ____ de secretaresse geïnformeerd.

Bij – over – door – van

(18) Ik zie mijn tante niet vaak, omdat ____.

In Londen woont ze – in Londen ze woont – ze in Londen woont – ze woont in Londen

(19) We gaan vaak naar het strand, want ____.

Dichtbij is het – dichtbij het is – het is dichtbij – is het dichtbij

Zinnen 18 en 19 testen de kennis van de woordvolgorde van het Nederlands in de bijzin. Bij de meeste vragen wordt echter de lexicale kennis getest, zoals in voorbeeld 17. Daarom wordt van deze test alleen het resultaat meegenomen, om zo de participanten te kunnen vergelijken. In totaal zijn er 50 punten te behalen voor de test. De resultaten van deze test zullen vergeleken worden met de resultaten per groep van de gesproken en de geschreven taak. De resultaten van

de gesproken en geschreven taak zijn percentages van het aantal fouten op basis van het aantal regels per tekst. Er wordt in de vergelijking gekeken naar relaties tussen hun taalniveau en hun resultaten en wat per participant de verhouding is tussen het gemaakt aantal fouten in de gesproken en de geschreven taak.

Hoofdstuk 4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken van de kwantitatieve analyse op basis van de gemaakte categorieën. In 4.1 worden de woordvolgordefouten van de Romaanse participanten besproken, in 4.2 van de Chinese en in 4.3 wordt getracht een verbinding te leggen tussen de moedertaal en de fouten in de tweede taal.

4.1 Gemaakte fouten door Romaanse participanten

De gemaakte fouten in de ‘Frog story’ worden in 4.1.1 besproken. Vervolgens worden de resultaten van de geschreven vrije taak besproken in 4.1.2 en tot slot wordt in 4.1.3 besproken wat de resultaten zijn van de capaciteitentest.

4.1.1 Resultaten van de ‘Frog story’ analyse

Zoals in de methodesectie beschreven, is na een bottom-up analyse een kwantitatieve top-down analyse gemaakt van de gemaakte fouten. Deze top-down analyse is gedaan vanuit 7 categorieën (zie tabel 5). Categorieën 1-3 hebben te maken met woordvolgorde en categorieën 4-6 met pro-drop.

Tabel 5. Categorieën gemaakte fouten in de geschreven en gesproken taak.

#	Woordvolgorde
1	Correct gebruik van inversie
2	Correct gebruik van bijzinvolgorde
3	Plaats van adverbialia/ adverbiale bepalingen ten opzichte van het tweede werkwoord
	Pro drop
4	Congruentie subject- persoonsvorm
5	Weglaten of dubbel noemen van subject
6	Wel/geen verbum
7	Overig

Onderstaande voorbeelden geven illustraties van de gemaakte fouten in deze categorieën en hoe de incorrecte zinnen beter geformuleerd zouden kunnen worden. De gebruikte nummering is dezelfde als de nummering van de categorieën.

- Participant 036DU vertelt: ‘daarnaar de jongen...en de hond...worden wakker..’. Vanwege ‘daarnaar’ (daarna) hoort inversie toegepast te worden. De zin zou als volgt geformuleerd moeten worden: ‘daarna worden de jongen en de hond wakker’.
- Participant 036DU zegt ook het volgende: ‘ze zijn verbaasd dat ehm de kikker is niet in de gras’. Vanwege de onderschikkende bijzin hoort deze zin de bijzinvolgorde te hebben. Een correcte zin zou zijn: ‘ze zijn verbaasd dat de kikker niet in het gras zit’.
- Participant 062DU vertelt over het hert in het verhaal: ‘en het hert komt op. Om die jongetje te brengen naar ergens anders’. De plaatsbepaling ‘ergens anders’ hoort na het subject in deze zin. Beter geformuleerd: ‘om het jongetje ergens anders heen te brengen’.
- Participant 063DU begint het verhaal met: ‘Een kind (en) zijn hond vonden een kikker. Ehm ehm ze eh hou van hem.’ De eerste zin laat zien dat het onderwerp meervoud is, het gaat namelijk om een kind én zijn hond. Dit betekent dat in de tweede zin ‘hou’ vervoegd zou moeten worden als ‘houden’. De congruentie tussen het subject en de persoonsvorm klopt hier dus niet. ‘Ze houden van hem’ is wel correct.
- In deze categorie is gekeken naar zowel het onjuist weglaten van het subject, als het dubbel benoemen ervan. Een voorbeeld van een participant die het subject heeft weggelaten in een zin is participant 059DU. Hij zei: ‘Maar hij kon niet de kikker te vinden. Toen achter een boomstam heeft twee kikkers gevonden en hij heeft

gezien, gemerkt, geconstateerd dat kikker was omgegaan met ook een familie een gezin van kikker'. Achter de persoonsvorm van de tweede zin hoort een pronomen of de naam van het kind. 'Toen achter een boomstam heeft hij twee kikkers gevonden [...]'. De volgende zin van participant 111DU, is een voorbeeld van het subject dubbel noemen. 'Het kind en de hond ze zochten overal in de slaapkamer.' In deze zin moet of 'het kind en de hond' als subject aangehouden worden, of 'ze'.

6. 'Dan dan wam dan ging de kinder op een boom met een gat, en hij keek in de gat.' Uit de context blijkt dat participant 176DU op de boom ging zitten. Het hoofdwerkwoord 'zitten' ontbreekt echter. Een correct formulering zou zijn: 'toen ging het kind op een boom met een gat zitten, en hij keek in het gat'.
7. Categorie 7, 'overig', bestaat uit fouten die zijn gemaakt op het gebied van woordvolgorde en plaatsing van de juiste woordgroepen, die niet te maken hebben met het soort fouten in de overige 6 categorieën. Zo zegt participant 176DU: 'daar vielen de kindje en de hondje in een water'. In deze zin gaat er meerdere keren iets mis met het lidwoord. De kennis over het gebruik van 'de' of 'het' is een lang proces van woordkennis vergaren en dat is voor dit onderzoek niet relevant. Wel is het interessant dat er wordt gezegd 'een water'. Dit betekent dat het concept van bepaalde en onbepaalde voorzetsels nog niet juist begrepen wordt. Dit zegt wat over de plaatsing van de juiste woordgroepen, in dit geval de bepaalde voorzetsels en daarom valt deze zin in categorie 7. Een tweede soort fout dat verscheidene keren is gemaakt, is het weglaten of verkeerd plaatsen van 'te'. Participant 063 zegt bijvoorbeeld: 'de kikker geprobeer uit de glas eh gaan'. Beter zou zijn: 'de kikker probeert uit het glas te gaan'.

Op bovenstaande wijze zijn de overige zinnen ook geanalyseerd. In tabel 6 worden de resultaten opgesomd. Op de horizontale as staan de categorieën, in de volgorde van tabel 5, en op de verticale as staan de participanten. Voor elke student ID is het niveau aangegeven. 'B' betekent beginner, 'H' half gevorderd en 'G' gevorderd. Ook wordt de totale tekstlengte in regels per transcript genoemd, om aan te geven dat elke participant zijn eigen tijd heeft gebruikt om zijn verhaal over de kikker te vertellen. Zoals gelezen kan worden in tabel 6, worden in categorie 1, 4 en 6 de meeste fouten gemaakt, variërend van 17-24 fouten. Dit betekent dat de participanten met een Romaanse achtergrond, los van de overige fouten, hier de meeste moeite hadden met het toepassen van inversie en de plaatsing van adverbialen of adverbiale bepalingen. Zin 18 en 19 zijn voorbeelden van het niet toepassen van inversie en het juist toepassen van de bijzinvolgorde door participant 176DU. In zin 20 hoort 'ze' na 'pakt' vanwege de tijdsbepaling 'Op een dag'. In zin 21 worden zowel de bijzinvolgorde als inversie niet juist toepast. Zo hoort 'waren aan het slapen' 'aan het slapen waren' te zijn, en 'de kikker ging' hoort 'ging de kikker' te zijn.

(20) 'En op een dag ehm ze pakt een kikker in een pot'

(21) 'Maar snachts terwijl de kind en de hondje waren aan het slapen _____ de kikker ging vrij vanuit de pot'.

Tabel 6. Tekstlengte en absolute resultaten gemaakte fouten in het 'Frog story' verhaal, per categorie, door de Romaanse participanten.

Participant	Lengte T in regels	Cat.							Totaal p.p.
		1	2	3	4	5	6	7	
B063DU	29	2	1	1	4	1	1	6	16
H176DU	28	5	5	1	1	2	1	3	18
H188DU	39	1	1	3	1	0	1	1	8
G059DU	26	3	1	3	1	3	1	2	14
G101DU	59	2	1	4	0	2	1	1	11
G142DU	115	3	2	11	6	4	1	7	34
Totaal	296	16	11	23	13	12	6	20	101

Voor de vergelijking met de resultaten van de overige testen staan in tabel 7 de procentuele resultaten. De percentages zijn berekend op basis van de verhouding tussen het totale aantal gemaakte fouten in de groep Romaanse participanten en het type fout. 22,8% van het totaal gemaakt aantal fouten wordt dus gemaakt in categorie 3, de plaatsing van adverbialen en adverbialen bepalingen.

Tabel 7. Procentuele resultaten van het aantal gemaakte fouten in het Frog story verhaal per categorie, totaal van Romaanse participanten (in %)

Taalgroep	Totale aantal fouten	Categorie						
		1	2	3	4	5	6	7
Romaans	101	15,8%	10,9%	22,8%	12,9%	10,9%	5,9%	19,8%

4.1.2 Resultaten van de geschreven vrije taak

De geschreven vrije taak is op dezelfde wijze geanalyseerd. In tabel 8 staan de absolute resultaten van het kwantitatieve onderzoek.

Tabel 8. Tekstlengte in regels en absolute resultaten van de geschreven vrije taak, per categorie, van de Romaanse participanten.

Participant	Lengte T in regels	Cat.							Totaal p.p.
		1	2	3	4	5	6	7	
B063DU	49	1	2	2	3	1	0	5	14
H176DU	29	2	3	3	0	1	1	2	12
H188DU	23	0	0	1	0	2	0	0	3
G059DU	29	0	0	1	1	2	4	2	10
G101DU	19	0	0	2	0	0	1	0	3
G142DU	27	0	3	1	0	1	0	0	5
Totaal	176	3	8	10	4	7	6	9	47

Tabel 8 laat zien dat het soort gemaakte fouten bij de geschreven taak niet van gelijke aard is als bij de gesproken taak. Bij de gesproken taak worden bijna tweemaal zoveel fouten gemaakt (101 ten opzichte van 47 fouten) en bij de geschreven taak zijn er bij verschillende categorieën helemaal geen fouten gemaakt. Bij deze taak worden de meeste fouten gemaakt met betrekking tot de adverbiale bepalingen (10 keer), terwijl bij de gesproken taak ook veel fouten worden gemaakt met betrekking tot inversie (16 keer). In zin 20 maakt participant 063DU fouten met betrekking tot inversie en de plaatsing van de adverbiale bepaling. ‘Ongeveer 30 miljoen mensen’ hoort aan het einde van de zin, en dat betekent ook dat ‘wonen’ voor het subject moet komen en de plaatsbepaling ‘daar’ aan het begin van de zin. ‘Peru is een groot land, daar wonen ongeveer 30 miljoen mensen.’

(22) ‘Peru is een grote land, ongeveer 30 miljoen mensen wonen daar.’

Tabel 9 laat de verdeling zien van het soort fouten dat door de Romaanse participanten is gemaakt bij de geschreven vrije taak. Het totale aantal fouten is 47 en de percentages laten zien dat de meeste fouten zijn gemaakt in de derde categorie. Dit betekent dat 21,3% van het aantal fouten in categorie 3 is gemaakt.

Tabel 9. Percentuele resultaten van de geschreven open taak per categorie, van de Romaanse participanten (in %).

Taalgroep	Totale aantal fouten	Categorie						
		1	2	3	4	5	6	7
Romaans	47	6,4%	17,0%	21,3%	8,5%	14,9%	12,8%	19,1%

4.1.3 Capaciteitentest in vergelijking met eerdere testen

De participanten hebben ieder de capaciteitentest gemaakt en dit laat hun grammaticale kennis zien. In tabel 10 staan de resultaten per student aangegeven. Maximaal konden er 50 punten gescoord worden. De gemiddelde P-score van de Romaanse participanten is 46.2.

Tabel 10. P-score, niveau en fouten in de gesproken en geschreven opdracht per participant in de Romaanse taalgroep.

Participant	Gesproken In % en tekstlengte in aantal regels	Geschreven In % en tekstlengte in aantal regels	Vershil in %	Proficiency (P-score)	Niveau
063DU	55,2 (29)	30,4 (49)	-24,8	45	Beginner (1)
176DU	64,3 (28)	41,4 (29)	-22,9	43	Half gevorderd (2)
188DU	20,5 (39)	13,0 (23)	-7,5	47	Half gevorderd (2)
59DU	53,8 (26)	34,5 (29)	-19,3	48	Gevorderd (2)
101DU	18,6 (59)	15,8 (19)	-2,8	47	Gevorderd (3)
142DU	29,6 (115)	18,5 (27)	-11,1	47	Gevorderd (3)

Tabel 10 laat ook het percentage aan woordvolgorde- en pro-dropfouten zien per Romaanse participant. De resultaten van zowel de spreekopdracht als de vrije geschreven test zijn opgesomd. Het percentage aantal fouten is berekend op basis van het aantal regels van de taak. Het aantal regels per tekst staat achter het percentage. Daarnaast is het verschil in percentage berekend tussen de twee soorten testen. Dit laat zien of er bij de woordvolgorde een verschil in

moeilijkheid is tussen gesproken en geschreven opgaves. In de kolom ‘verschil’ staan deze verschillen. Wanneer de geschreven test beter is gemaakt dan de spraakopdracht, is dit aangegeven met een negatief getal. Wanneer de gesproken opdracht minder fouten bevatte, is dit aangegeven met een positief getal. Zo kan er afgelezen worden dat participant 063DU 24,8% minder fouten heeft gemaakt bij de geschreven test als bij de gesproken test. Vervolgens is het resultaat van de capaciteitentest (proficiency test) en het opgegeven niveau opgenomen, wat benoemd is als P-score (proficiency) en niveau. Om later het gemiddelde niveau te berekenen, is elk niveau ook omgezet in een getal. Beginner = 1, half gevorderd = 2 en gevorderd = 3. Dit getal staat achter het niveau genoteerd.

Zoals afgelezen kan worden, is het voor elke participant met een Romaanse moeilijker om de juiste woordvolgorde aan te houden bij gesproken opgaves. Verder is er deels een relatie te vinden tussen de P-score en de resultaten. De participanten met een P-score van >47 (188DU, 142DU en 101DU) hebben minder dan 30% fout bij hun gesproken testen (resp. 20,5%, 29,6% en 18,6%). De participanten met een P-score van <47 (063DU en 176DU) scoren boven de 30% (resp. 55,2% en 64,3%). Participant 59DU valt buiten de lijn bij de gesproken testen. De P-score is zeer hoog, namelijk 48/50, maar deze student heeft een hoog aantal fouten bij de gesproken test, namelijk 53,8%. Dit is mogelijk te verklaren door het idee dat wanneer je een hoger taalniveau hebt, je meer risico neemt tijdens het spreken, minder nadenkt en dan ook meer fouten maakt. Dit idee is gebaseerd op het feit dat gesproken taal vluchtig is. Als het eenmaal is uitgesproken, valt er niks meer aan te veranderen (Bossers, Kuiken & Vermeer, 2015).

Bij de resultaten van de geschreven taak zien we hetzelfde patroon. De participanten met een P-score van >47 scoren hebben minder dan 20% fouten. De participanten met een P-score <47 scoren boven de 30%. Ook bij deze test heeft participant 59DU een afwijkend resultaat, met een percentage van 34,5%. Bij de participanten met een P-score <47 is het verschil tussen het resultaat van de twee gemaakte taken vrij groot, namelijk meer dan 20%. Bij de overige participanten is het verschil kleiner dan 20%.

Tussen het niveau van de participanten en het resultaat van de capaciteitentest is ook een relatie zichtbaar. Participanten 176DU en 063DU hebben een P-score van <47 en hebben het niveau beginner en half gevorderd. De overige participanten met het niveau half gevorderd en gevorderd hebben een score van >47. Bij de participanten met een niveau dat half gevorderd is, is geen duidelijke relatie te zien tussen het niveau en de P-score. Participant 176DU heeft namelijk een lagere P-score dan de beginner 063DU, terwijl de half gevorderde participant 188DU een P-score heeft van >47. Het is echter wel aannemelijk dat participant 188DU in een verder stadium is dan participant 176DU. De resultaten van de testen bevestigen dit namelijk. Participant 176DU maakt 43,8% meer fouten dan participant 188DU bij de gesproken taak en 28,4% meer fouten bij de geschreven taak.

In paragraaf 4.3 worden verdere resultaten vergeleken met de resultaten van de Chinese participanten. Ook worden de verschillende verklaard aan de hand van taalkundige kenmerken in de moedertaal.

4.2 Gemaakte fouten door Chinese participanten

De resultaten van de ‘Frog story’ worden besproken in 4.2.1, die van de geschreven open test in 4.2.2 en tot slot worden de P-score en individuele scores besproken in 4.2.3.

4.2.1 Resultaten van de Frog story analyse

De analyse voor de groep met een Chinese achtergrond is op dezelfde wijze gedaan als die voor de groep met een Romaanse achtergrond. Zie tabel 5 in 4.1.1 voor het overzicht van de categorieën.

Tabel 11 laat zien dat de meeste fouten zijn gemaakt in categorieën 4, 5 en 7. Dit betekent dat de meeste fouten gemaakt worden op het gebied van agreement tussen het subject en het verbum en het dubbel benoemen of weglaten

van het subject. Zo bedoelt participant 036DU in zin 23 waarschijnlijk dat ‘de jongen en de hond naar buiten gaan om te kijken en te zoeken’. Los van het niet kennen van het werkwoord ‘naar buiten gaan’, is ‘hang’ niet in overeenstemming met het subject, dat vraagt om een derde persoon meervoud. Er is geen morfologische markering ‘en’ voor de 3PL te vinden in ‘hang out’. In voorbeeld 24 ontbreekt in de tweede zin het subject. In de eerste zin in voorbeeld 24 wordt het subject ‘hij en zij’ genoemd. Logischerwijs zou de tweede zin als volgt moeten zijn: ‘ze proberen te kikker te vinden’. Tot slot wordt er ook een groot aantal fouten gemaakt in de categorie ‘overig’. Dit is echter een verzameling van verschillende soort fouten, dus een specifiek onderwerp is niet aan te wijzen.

(23) ‘De jongen en de hond (grond) hin hinh hang out om te kijke te zoeke, eerst ...eerst eh klimt de jongen op de boom.’

(24) ‘De hij en zij hangt ging gingen naar buiten. Probeerten naar de kikker te zoe- te vinden.’

Tabel 11. Tekstlengte in regels, absolute resultaten Frog story per categorie, per Chinese participant.

Participant	lengte T in regels	1	2	3	4	5	6	7	Totaal p.p.
B036DU	30	2	1	1	2	0	0	1	7
B038DU	33	3	0	1	3	2	1	1	11
H40DU	28	1	1	0	1	0	0	3	6
H111DU	50	0	0	0	0	2	0	5	7
H135DU	48	0	3	1	9	0	2	3	18
G062DU	83	2	0	4	4	5	2	5	22
Totaal	272	8	5	7	19	10	5	17	71

In tabel 12 worden de percentuele resultaten weergegeven van de gemaakte fouten per categorie, door de Chinese participanten. Het totale aantal fouten dat is gemaakt is 71. Op basis daarvan zijn de percentages berekend. In categorie 6 zijn voorbeeld 5 fouten gemaakt, en dat is 7% van het totaal aantal fouten dat is gemaakt door de groep met een Chinese moedertaal. Het hoogst aantal fouten is gemaakt in categorie 4. Meer dan een kwart van de gemaakte fouten hebben te maken met congruentie tussen het subject en de persoonsvorm. De percentages zullen in paragraaf 4.3 gebruikt worden voor de vergelijking met de Romaanse participanten.

Tabel 12. Percentage fouten in de Frog-storytest per categorie, door Chinese participanten.

Taalgroep	Totale aantal fouten	Cat. 1	2	3	4	5	6	7
Chinees	71	11,3%	7,0%	9,9%	26,8%	14,1%	7,0%	23,9%

4.2.2 Resultaten van de geschreven vrije taak

(25) *'Als ik echt 10.000 euro kan krijgen dat ik aan een goed doel mag besteden, ga ik dan misschien de door hele wereld reizen'.*

In zin 25 staat de bijwoordelijke bepaling 'dan' niet op de juiste plek. 'Dan ga ik misschien door de hele wereld reizen' is hoe de bijzin geformuleerd zou moeten worden. Bij de geschreven open taak heeft de groep Chinezen voornamelijk fouten gemaakt met betrekking tot dit onderwerp; de plaatsing van het adverbium of de adverbiale bepaling. Dus in vergelijking met de gesproken taak, heeft deze groep op andere gebieden fouten gemaakt. Het meest aantal fouten is gemaakt in categorie 3, 4 en 7 (resp. 13, 8 en 11 fouten van de 31), dus bij het juist plaatsen van adverbia of adverbiale bepalingen, het gebruik van het subject en bij overige onderwerpen. Tabel 13 laat de absolute getallen zien van de resultaten.

Tabel 13. Absolute resultaten per Chinese participant van de open geschreven taak, per categorie.

Participant	Lengte T in regels	Cat.							Totaal p.p.
		1	2	3	4	5	6	7	
036DU	16	1	0	4	2	1	1	9	18
038DU	24	0	0	1	2	0	0	1	3
040DU	13	0	0	1	0	1	0	0	3
111DU	23	0	0	1	0	1	1	0	3
135DU	32	0	0	3	3	0	0	2	8
062DU	22	0	0	3	1	0	0	0	4
Totaal	130	1	0	13	8	3	2	11	31

Tabel 14. Percentages van fouten in de vrije geschreven taak, per categorie, van Chinese participanten.

Taalgroep	Totale aantal Fouten	Cat.						
		1	2	3	4	5	6	7
Chinees	31	3,2%	0%	41,9%	25,8%	9,7%	6,5%	35,5%

De percentages in tabel 14 zijn gebaseerd op het totaal aantal woorden en fouten van de groep Chinese participanten. De hoogste percentages worden gevonden in categorieën 3, 4 en 7.

4.2.3 Capaciteitentest in vergelijking met eerdere resultaten

Ook voor de Chinese participanten is hetzelfde overzicht gemaakt om resultaten tussen gesproken en geschreven data te kunnen vergelijken. Om een relatie te leggen met algemene taalkundige kennis, is ook weer het resultaat van de capaciteitentest meegenomen.

Tabel 15. P-score, niveau en resultaten van de gesproken en geschreven opdracht per participant in de Chinese taalgroep.

Student	Gesproken % en tekstlengte in aantal regels.	Geschreven % en tekstlengte in aantal regels.	Verskil in %	Proficiency test (P-score)	Niveau	
036DU	23,3 (30)	112,5 (16)	+89,2	41	Beginner	(1)
038DU	33,3 (33)	12,5 (24)	-20,8	43	Beginner	(1)
040DU	21,4 (28)	23,1 (13)	+1,7	41	Half gevorderd	(2)
111DU	14,0 (50)	13,0 (23)	-1,0	45	Half gevorderd	(2)
135DU	37,5 (48)	25,0 (32)	-12,5	46	Half gevorderd	(2)
062DU	26,5 (83)	18,2 (22)	-8,3	47	Gevorderd	(3)

Tabel 15 laat een duidelijke relatie zien tussen het niveau en de P-score van de Chinese participanten. Zo heeft participant 036DU een P-score van 41 en is zij een beginner en heeft de participant met de hoogste P-score, 62DU, ook een gevorderd niveau. Slechts participant 040DU valt buiten de lijn, met een score van 41 met een half gevorderd niveau. De resultaten van de testen laat echter wel zien dat deze participant wel betere scores heeft dan participant 036DU, die ook een P-score heeft van 41. Bij de gesproken test is het verschil 1,9% en bij de geschreven test 89,4%. Verder zijn de resultaten uiteenlopend en is er geen duidelijke relatie te zien tussen de testresultaten en het niveau en de P-score. Ook is er geen relatie vindbaar tussen het verschil tussen de testresultaten en het niveau en de P-score.

Opvallend is het resultaat van participant 036DU bij de geschreven test. De geschreven tekst bestaat uit 16 regels en het gemaakt aantal fouten is 18. Naar verhouding is dit tamelijk veel, namelijk 112,5%. Het niveau is nog beginner en de capaciteitentest laat hetzelfde zien. De mogelijkheid bestaat dat de tekst vluchtig is geschreven. Een aantal fouten vertonen namelijk meer spreektaal, maar zijn niet acceptabel in een geschreven taak. Zie voorbeelden 26 en 27.

(26) ‘Mijn grootste droom is om een professionele actrice te worden sinds ik 12 jaar was.’

(27) ‘In de nacht kan ik veel sterren in de lucht goed zien want huizen hier zijn niet zo hoog.’

In gesproken taal is het mogelijk dat de participant zich aan het einde van zin 26 bedenkt dat haar droom is ontstaan op haar twaalfde leeftijd. In geschreven Nederlandse taal, hoort ‘Sinds ik 12 jaar was’ aan het begin van de zin, en hoort er ook inversie gebruikt te worden. ‘Sinds ik 12 jaar was is mijn grootste droom om een professionele actrice te worden.’

Zin 27 is een ander voorbeeld. In het eerste deel van de zin staat het adverbium ‘goed’ of de adverbiale bepaling ‘in de lucht’ niet op een correcte plaats. Beter zou zijn: ‘in de nacht kan ik in de lucht veel sterren goed zien’ of ‘in de nacht kan ik veel sterren goed zien in de lucht’. Ook is het tweede deel van de zin niet grammaticaal. Wanneer het voegwoord ‘want’ gehanteerd wordt, ontbreekt het lidwoord ‘de’. ‘Want de huizen zijn hier niet zo hoog.’ Wanneer de participant bewust het lidwoord weggelaten heeft, zou ze het onderschikkende voegwoord ‘omdat’ moeten gebruiken. ‘Omdat huizen hier niet zo hoog zijn.’ In het laatste geval komt ook de bijzinvolgorde erbij kijken.

Voor de analyse van het type fouten is de eerste mogelijkheid gereconstrueerd, omdat deze de minste aanpassingen vereist.

4.3 Mogelijke negatieve transfer van T1 op T2

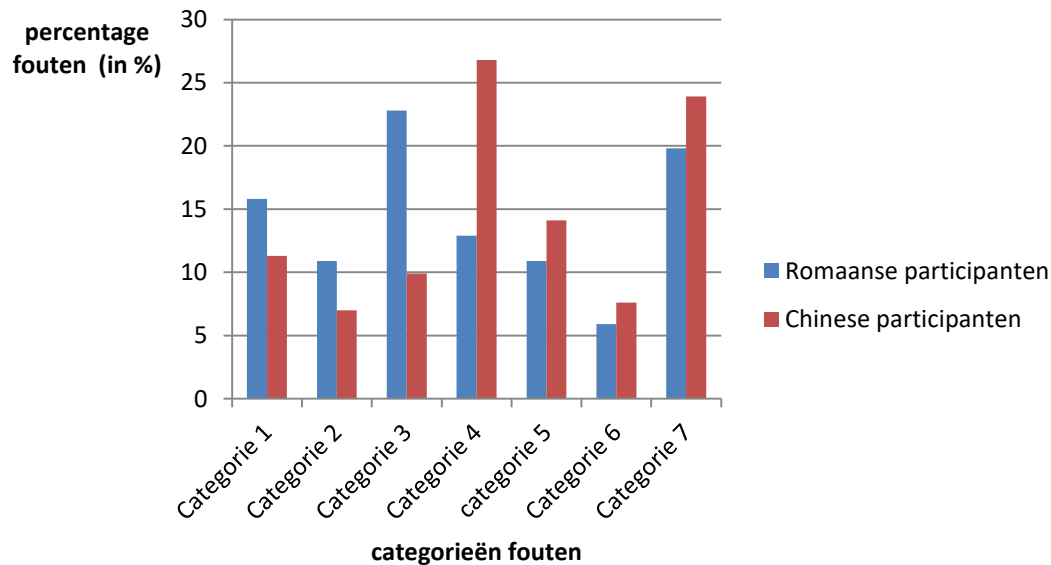
In deze paragraaf wordt onderzocht wat door negatieve transfer de mogelijke invloed van de moedertaal op de verwerving van het Nederlands kan zijn. Om de invloed te bepalen, worden in 4.3.1 eerst de resultaten van het onderzoek met elkaar vergeleken. Daardoor kan bepaald worden of er significante verschillen zitten tussen fouten die gemaakt zijn door participanten met een Romaanse taal en met een Chinese taal. Vervolgens wordt in 4.3.2 dieper ingegaan op het verklaren van fouten van de Romaanse participanten en in 4.3.3 wordt er dieper ingegaan op invloed vanuit de Chinese moedertaal.

4.3.1 Vergelijking van resultaten

In het onderzoek naar de invloed van de moedertaal is materiaal gebruikt van het LLC-corpus en het materiaal bestond uit 3 gemaakte taken. Een gesproken taak, een vrije geschreven taak en een capaciteitentest. Voor dit onderzoek is er in de data van deze taken gekeken naar woordvolgordefouten. Dit heeft geleid tot verschillende resultaten, die zijn besproken in 4.1 en 4.2. In de voorgaande paragraaf zijn per taalfamilie eerst de resultaten besproken van de Frog story, vervolgens van de vrije geschreven taak. Als laatste is er gekeken naar individuele resultaten van beide taken, de capaciteiten test en het niveau van de studenten. Er is gekeken naar mogelijke relaties tussen die variabelen. Om te zien of er significante verschillen zijn tussen de twee groepen participanten zullen in deze paragraaf in de resultaten met elkaar vergeleken worden.

Frog story

Voor de vergelijking van de resultaten van de Frog story, zijn de percentages gebruikt die in 4.1 en 4.2 per categorie zijn berekend op basis van het totaal aantal fouten binnen een groep participanten. Zie tabel 6 en 11. Figuur 1 geeft deze percentages weer. Op de verticale as staan de percentages en op de horizontale as staan de categorieën. Grafiek 1 laat zien dat de Romaanse participanten bij het vertellen van de Frog story in drie van de zeven categorieën meer fouten hebben gemaakt dan de Chinezen, namelijk in categorieën 1, 2 en 3. Deze drie categorieën hebben alle drie te maken met de woordvolgorde. Opvallend is categorie 3 waar het percentageverschil 12,9% is. Ten opzichte van de Chinezen hebben de Romaanse participanten dus meer dan twee keer zoveel fouten gemaakt met de plaatsing van adverbium en adverbiale bepalingen. De Chinezen hebben meer fouten gemaakt in de categorieën 4-7 en deze zijn de fouten die te maken hebben met pro-drop en overige fouten. In categorie 4 is het verschil tussen de beide groepen 13,9%. Dit betekent dat de Chinese participanten meer dan twee keer zoveel fouten hebben gemaakt met congruentie tussen het subject en de persoonsvorm, dan de Romaanse participanten.

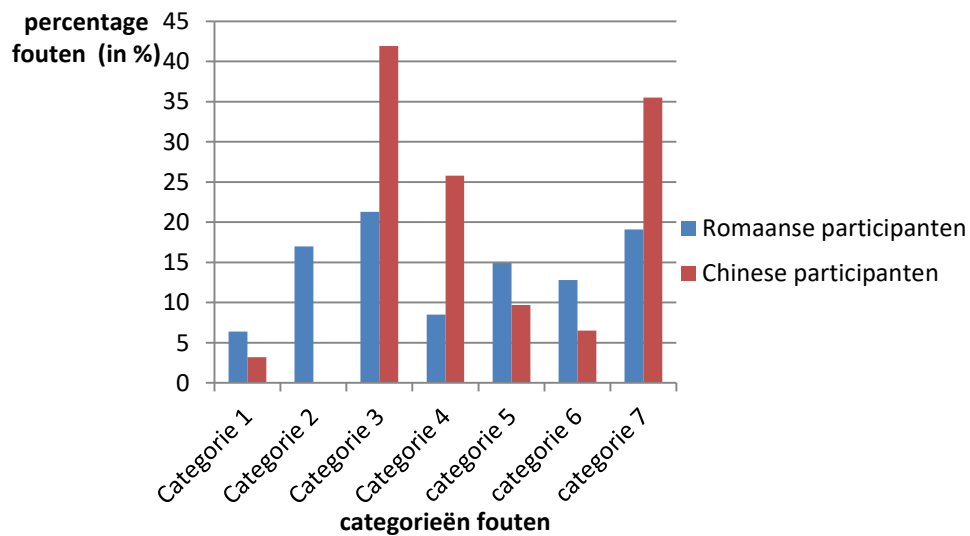
Figuur 1. Totaalaantal fouten gemaakt in de 'Frog story', per categorie, door Chinese en Romaanse participanten, in percentages (%).

Zoals te lezen in 4.1.1 in tabel 6 heeft de groep Romaanse participanten in totaal 101 fouten gemaakt met betrekking tot de woordvolgorde en pro-drop. Van deze 101 fouten zijn 50 fouten gemaakt met betrekking tot woordvolgorde en 31 gerelateerd aan pro-drop. Dit is een percentage van resp. 49,5 % en 30,7%. De resterende 19,8% zijn overige fouten. Tabel 8 in 4.2.1 laat zien dat de groep Chinese participanten een totaal aantal fouten van 71 heeft gemaakt. Er zijn 20 fouten gebaseerd op woordvolgordefouten en 34 fouten op basis van pro-drop. Dit betekent een percentage van resp. 28,1% en 47,9%. Met de chi-kwadraattoets is een significant verschil gevonden tussen pro-dropfouten en woordvolgordefouten bij de Romaanse en Chinese participanten, $\chi^2(2) = 9,714$, $p < 0,05$.

De geschreven vrije taak

Voor de vergelijking van de resultaten van de geschreven vrije taak zijn ook de percentages gebruikt die in 4.1 en 4.2 zijn berekend, zie tabel 8 en 12.

In grafiek 2 staan op de verticale as de percentages en op de horizontale as de categorieën. In de grafiek worden beide groepen met elkaar vergeleken. De grafiek laat zien dat de Romaanse participanten in 4 van de 7 categorieën meer fouten hebben gemaakt dan de Chinese participanten, namelijk in categorieën 1, 2, 5 en 6. De Chinezen hebben meer fouten gemaakt in categorieën 3, 4 en 7. De verdeling van resultaten is niet zo eenduidig als bij de resultaten van de Frog Story. De Romaanse participanten hebben zowel bij de woordvolgorde als pro-drop meer fouten gemaakt. Bij de Chinezen blijft congruentie tussen het subject en de persoonsvorm een aanzienlijk groter probleem dan bij de Romaanse groep. Het percentage fouten door de Chinese participanten in deze categorie is bijna drie keer zoveel als bij de groep Romaanse participanten (resp. 25,8% en 8,5%). Bij deze test was de plaatsing van de adverbialen en adverbialen bepalingen echter een groter struikelblok. De Chinese participanten hebben hier 20,6% meer fouten gemaakt dan de Romaanse. Ook zijn er aanzienlijk meer fouten gemaakt in categorie 7 (resp. 35,5% en 19,1%). Deze categorie bevat overige fouten die gemaakt kunnen worden. In 4.3.2 zal verder besproken worden wat voor soort fouten dit zijn en of dit te maken heeft met transfer of juist met taalkundige eigenschappen van het Nederlands.

Figuur 2. Totaalaantal fouten gemaakt in de geschreven taak, per categorie, door Chinese en Romaanse participanten, in percentages (%).

De categorieën zijn in te delen in woordvolgordefouten (cat. 1-3), pro-drop (cat. 4-6) en overig. De groep Chinese participanten heeft in totaal 31 fouten gemaakt bij de geschreven vrije taak. Van die 31 fouten zijn 14 fouten gemaakt in categorieën 1-3 en 13 fouten in categorieën 4-6. Dit betekent dat het percentage fouten per soort fout resp. 41,9% en 45,2% is. De Romaanse participanten hebben in totaal 47 fouten gemaakt, waarvan 21 fouten met betrekking tot woordvolgorde en 17 fouten gerelateerd aan pro-drop. 36,1% van de fouten zijn dus woordvolgordefouten en 44,6% pro-dropfouten. De significantie is berekend met de chi-kwadraattoets en de verschillen zijn niet significant; $\chi^2(2) = 0.2476$, $p > 0,05$.

Verbanden tussen de testen en het niveau per student

In 4.1.3 en 4.2.3 zijn de individuele resultaten besproken van de studenten en is er gekeken naar een correlatie tussen de variabelen van de resultaten, de P-score en het niveau. Voor de vergelijking is van alle resultaten het gemiddelde genomen. Voor de gesproken en geschreven taak betekent dit dat het gemiddelde van het percentage aantal fouten per student is berekend, voor de P-score betekent dit dat het gemiddelde van het resultaat van de capaciteitentest is berekend en het gemiddelde niveau is berekend. Het niveau is beginner, half gevorderd en gevorderd.

Tabel 16. Gemiddelde resultaten per groep Romaanse en Chinese participanten van de gesproken taak, geschreven taak, P-score en niveau.

Taalgroep	Gesproken taak (in %)	Geschreven taak (in %)	P-score	Niveau
Chinees	26,0	34,0	43,8	1,8
Romaans	40,3	25,6	46,2	2,3

De gemiddelden in tabel 16 laten zien dat bij de Romaanse taalgroep zowel de P-score als het gemiddelde niveau hoger is (46,2 ten opzichte van 43,8 en 2,3 ten opzichte van 1,8). De Romaanse participanten hebben ook minder

fouten gemaakt bij de geschreven taak, het verschil is namelijk 8,4%. Bij de gesproken taak zijn de resultaten omgedraaid. Daar heeft de groep Chinese participanten 14,3 % minder fouten gemaakt. Een mogelijke verklaring is dat vanwege het hogere taalniveau van de Romaanse groep participanten, zij meer risico neemt tijdens het spreken en daarom meer fouten maakt.

Een andere interessante waarneming in de vergelijking tussen de Romaanse en Chinese participanten is dat er bij de gesproken taak significante verschillen zitten tussen fouten op basis van woordvolgorde en fouten op basis van pro-drop, terwijl deze verschillen niet significant zijn bij de geschreven vrije taak. De vraag is of het totaal aan fouten per taal per categorie ook significant is. In beide taken hebben de Romaanse 148 fouten gemaakt. Daarvan zijn 71 fouten op basis van woordvolgorde en 48 fouten op basis van pro-drop. Dit zijn percentages van resp. 48,0% en 32,4%. De Chinese groep heeft in totaal 102 fouten gemaakt. Daarvan zijn 34 fouten op basis van woordvolgorde en 47 fouten op basis van pro-drop. Dit resultaat geeft percentages van resp. 33,3% en 46,1%. Volgens de chi-kwadraattoets is de verdeling tussen woordvolgordefouten en pro-dropfouten significant, namelijk $\chi^2(2) = 5.2845, p < .05$.

4.3.2 Invloed van Romaans op de verwerving van het Nederlands

Bij de analyse van de twee taken kwam naar voren dat de meeste woordvolgorde fouten zijn gemaakt met de plaatsing van de adverbialen en adverbiale bepalingen. De tweede categorie waarin de meeste fouten zijn gemaakt, is de inversie. Tot slot zijn er veel fouten gemaakt met betrekking tot pro-drop en dit gebeurde voornamelijk bij de geschreven taak. Deze fouten kunnen als transfer worden aangegeven. Per categorie zal met voorbeelden uit beide taken worden geïllustreerd hoe negatieve transfer een rol kan spelen.

Plaatsing adverbialen en adverbiale bepalingen

Problemen met de plaatsing van adverbialen en adverbiale bepalingen kunnen verklaard worden vanuit de moedertaal. Het is in het Spaans bijvoorbeeld gebruikelijk om het adverbium na het werkwoord te plaatsen, behalve wanneer het nadruk moet krijgen (Kattan-Ibarra & Howkins, 2014). Mogelijk geldt deze regel ook voor het Italiaans. Participant 142DU is van Italiaanse afkomst en heeft zin 28 verteld. Ze plaatst 'ook' voor het verbum 'is', in plaats van *erna*. Mogelijk wilt ze benadrukken dat Lukas ook nieuwsgierig is. Participant 188DU plaatst 'naar de hele wereld' in zin 29 aan het einde van de zin. Vanuit de Spaanse gebruiken om de adverbiale bepalingen na het verbum te plaatsen, is dit een logische negatieve transfer.

(28) 'Lukas ook is ___ nieuwsgierig.' (142DU)

(29) 'Ik zou ___ op reis gaan naar de hele wereld.' (188DU)

Inversie

Zoals ook beschreven in het theoretisch kader, is het Spaans vrijer dan het Nederlands in de woordvolgorde. Ook verandert de volgorde niet wanneer er een plaats- of tijdsbepaling aan het begin van de zin gezet wordt. Er is in de Romaanse talen dus geen sprake van inversie. Zin 30 van participant 176DU laat zien dat dit een probleem oplevert. De zin laat zien dat zowel inversie als de bijzinvolgorde een moeilijk onderdeel is. Het subject 'de kind en het hondje' hoort op de tweede plek, vanwege de tijdsbepaling in het begin van de zin. Ook hoort het werkwoord 'was' in de bijzin aan het einde van de zin geplaatst te worden. In zin 31 hoort een ongemarkeerde volgorde: '...daar wonen ongeveer 76 miljoen mensen'. Dat betekent dat het subject en de persoonsvorm ook omgedraaid zouden moeten worden.

(30) 'Het volgende dag sochtends de kind en de hondje waren heel verrassend om te zien dat kikker was er niet meer.' (176DU)

(31) 'Peru is een grote land, ongeveer 76 miljoen mensen wonen daar.' (063DU)

Pro-drop

Zowel bij de geschreven taak als de gesproken taak waren er ook veel fouten gemaakt die te maken hebben met pro-drop. In alle drie de Romaanse talen is er sprake van een rijke morfologie, waardoor het subject benoemen vaak overbodig lijkt. Zin 32 laat dit zien. Het eerste deel van de zin kan beter als volgt geformuleerd worden: ‘gelukkig heeft hij nieuwe schoenen ...’. Dit laat zien dat in deze zin en het subject weggelaten wordt, en dat er daardoor ook geen congruentie is tussen de persoonsvorm en het weggelaten subject. In de geschreven taak zijn er ook fouten aan te wijzen die te maken hebben met congruentie. In zowel het Nederlands als de Romaanse talen is er congruentie, maar wel op een andere wijze. Dit verschil kan bijvoorbeeld gezien worden in zin 33.

(32) ‘Maar ehm gelukkig zijn de nieuwe schoenen en de Kiko zegt misschien kan ik met mijn nieuwe schoenen de de kikker opnieuw vinden.’ (142DU)

(33) ‘We speelde verschillende spelen...’ (063DU)

Er zijn ook fouten gemaakt die niet zijn gebaseerd op transfer, maar juist op eigenschappen van het Nederlands. Deze fouten zijn voornamelijk gemaakt in categorie 7 en zowel in gesproken als de geschreven taak zijn er veel fouten gemaakt in deze categorie. Zo wordt meerdere malen het woordje ‘er’ weggelaten, of wordt ‘te’ verkeerd geplaatst of weggelaten. Zin 34 en 35 zijn hier voorbeelden van.

(34) ‘En natuurlijk zijn Niko en Lukas ___ heel blij mee.’ (142DU)

(35) ‘...de kikker probeer uit de glas eh ___ gaan.’ (063DU)

Een ander resultaat dat laat zien dat bepaalde fouten worden gemaakt door de Nederlandse structuur, is dat er meerdere malen sprake is van overgeneralisatie. Overgeneralisatie is een bekend fenomeen in een tussentaal (Appel & Vermeer, 2014). Deze fout bevestigt de Creatieve Constructiehypothese en juist niet de Transferhypothese. Zo wordt in een aantal gevallen inversie toegepast waar het niet hoeft en wordt ‘er’ teveel gebruikt. In zin 36 wordt inversie toegepast terwijl dit niet nodig is. De participant corrigeert zichzelf wel door nogmaals de persoonsvorm ‘begint’ te gebruiken. In zin 37 is ‘er’ niet nodig vanwege de plaatsbepaling ‘in de gat’.

(36) ‘Begint de hert begint te rennen ...’ (142DU)

(37) ‘Maar in de gat zit er een uil.’ (188DU)

De bovenstaande voorbeelden laten zien dat door verschillen tussen de Romaanse talen en het Nederlands bepaalde fouten worden gemaakt die veelal te maken hebben met woordvolgorde of pro-drop. Toch zijn er ook fouten aan te wijzen die meer te maken lijken te hebben met eigenschappen van het Nederlands. Zo is de beschreven overgeneralisatie ook een voorbeeld van het kennen van de Nederlandse regels, maar deze nog niet altijd juist weten toe te passen.

4.3.3 Invloed van Chinees op verwerving van het Nederlands

De Chinese participanten hebben met name fouten gemaakt met betrekking tot pro-drop en in de geschreven taak was er ook veel moeite met het juist plaatsen van adverbiale bepalingen. Binnen de geanalyseerde categorieën die te maken hebben met pro-drop, waren congruentie en het benoemen van het subject de grootste valkuilen. Daarom zullen deze onderwerpen en de plaatsing van de adverbiale bepalingen hier verder besproken worden, om te zien wat negatieve transfer uit het Chinees kan zijn.

Congruentie

Het Chinees heeft een uniforme morfologie. Dit betekent dat elke werkwoordsvorm in de Chinese talen er hetzelfde uitziet. Het Nederlands heeft wel inflecties op het verbum en deze laten tijd, persoon en aantal zien. Negatieve transfer voor dit onderwerp houdt in dat de Chinezen moeite hebben met werkwoordvervoeging. Dit bleek ook het geval in zowel de gesproken als de geschreven taak. In zin 38 wordt alleen de stam van het verbum ‘vallen’ gebruikt, terwijl ‘de kid’ een derde persoon enkelvoud is. In zin 39 is het subject ‘ik’ eerste persoon enkelvoud, maar de vervoeging van het verbum ‘komen’ vertoont de tweede of derde persoon enkelvoud. In beide gevallen zijn het subject en de persoonsvorm niet in overeenstemming met elkaar.

(38) ‘De kid val op de grond.’ (038DU)

(39) ‘Ik ben Anne en ik komt uit Nederland.’ (036DU)

Weglaten/ dubbel benoemen van subject

Vanwege de pro-drop kan in het Chinees het subject worden weggelaten, als de rest van de zin genoeg informatie geeft. In voorbeeld 40 ontbreekt het subject. Dit wordt aangegeven in het voorbeeld met de open ruimte (___). In de voorgaande zin wordt het subject wel genoemd, namelijk ‘hij en zij’. Dat heeft waarschijnlijk de indruk gegeven dat de context duidelijk genoeg was. Zin 41 lijkt wat gecompliceerder. Een juiste formulering kan niet met zekerheid gegeven worden, maar de meest waarschijnlijke oplossing is: ‘als ik op vakantie ga, ga ik het liefst naar Japan’. Wanneer de zin op deze manier gereconstrueerd wordt, ontbreekt zowel het subject als een verbum.

(40) ‘ ___ Probeerten naar de kikker te zoe- te vinden.’ (038DU)

(41) ‘ _____ Vakantie ga ik het liefst naar Japan.’ (111DU)

Plaatsing adverbiale bepalingen

In het theoretisch kader komt naar voren dat het Chinees een vrij strikte plaatsing heeft voor bepaalde zinsdelen en ook specifieke adverbiale bepalingen hebben in niet-gemarkeerde zin een vaste plek in de zin. In het Nederlands zijn er zes hoofdregels aan te wijzen die bepalen waar bepalingen in de zin geplaatst kunnen worden. Er is dus vergeleken met het Chinees veel ruimte voor variatie. Dit verschil maakt het waarschijnlijk dat onjuiste plaatsing van de adverbiale bepalingen verklaard kunnen worden door negatieve transfer. Laten we naar een aantal voorbeelden kijken. In zin 42 staat het adverbium ‘hier’ voor het verbum. Dit adverbium is een bepaling van locatie. Volgens Ross en Ma (2014) horen locatiebepalingen in het Chinees altijd voor het verbum te komen, terwijl in het Nederlands locatiebepalingen in ongemarkeerde zinnen na het verbum komen (Haeseryn et al, 2002). Deze fout kan aangewezen worden als negatieve transfer. In zin 43 komt hetzelfde soort fout voor en in zin 44 wordt niet de locatiebepaling verkeerd geplaatst, maar de tijdsbepaling. In het Chinees komt ook deze na het subject en voor het verbum.

(42) ‘De gebouwen hier zijn ___ erg hoog.’ (135DU)

(43) ‘Het eten hier is ___ lekker en goedkoop.’ (135DU)

(44) ‘Ik ben geboorte in een kleine stad waar ___ heel veel toeristen elk jaar komen om te ontspannen.’
(036DU)

In de gesproken taak hebben de Chinese participanten naar verhouding minder fouten gemaakt met de adverbiale bepalingen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat er in de geschreven taal meer wordt nagedacht en uit onzekerheid of juist uit gewoonte wordt vastgehouden aan de vaste constructies uit het Chinees. Zin 45 is een voorbeeld die hoogstwaarschijnlijk ook als negatieve transfer kan worden benoemd. In het Chinees komen veel bepalingen voor het

verbum, maar bepalingen van duur komen na het verbum (Ross & Ma, 2014). ‘Nog een keer’ kan geïnterpreteerd worden als een vorm van duur. Wanneer dit inderdaad het geval was, is dit inderdaad logisch te verklaren als negatieve transfer.

(45) ‘De jongen klimt op de een rots om _____ te kijken, te zoeken nog een keer.’

Bij de Romaanse participanten bleek uit de data dat bepaalde fouten met woordvolgorde of pro-drop niet te maken hadden met negatieve transfer, maar met overgeneralisatie. Deze fouten ontcrachten de invloed van de moedertaal en versterken de aanname dat in een tussentaal logische fouten, als overgeneralisatie worden gemaakt. De vraag is in hoeverre de Chinese participanten ook ontwikkelingsfouten hebben gemaakt.

Het al genoemde voorbeeld 40 is een twijfelgeval. In die zin kan ‘probeerten’ of als overgeneralisatie gezien worden, of als negatieve transfer. Het is een overgeneralisatie als de participant geleerd heeft dat bij regelmatige werkwoorden de verleden tijd gevormd wordt door –te / -ten of –de / -den/. Bij ‘probeerten’ is dan gezien als een verbum dat –d in de verleden en voltooid tijd krijgt. Er is sprake van negatieve transfer als de participant niet wist hoe een verleden tijd aangeduid moet worden. In het Chinees bestaat namelijk geen markering voor de verleden tijd op het verbum. Beide opties zijn mogelijk, want wanneer je de rest van het transcript naleest, zijn er zowel problemen met het vormen van de verleden tijd, als met het overgeneraliseren van Nederlandse grammaticaregels. Zie zinnen 46 en 47.

(46) ‘En vang – vond – vangt – ie een gat.’

(47) ‘De hij zij hangt ging gingen naar buiten.’

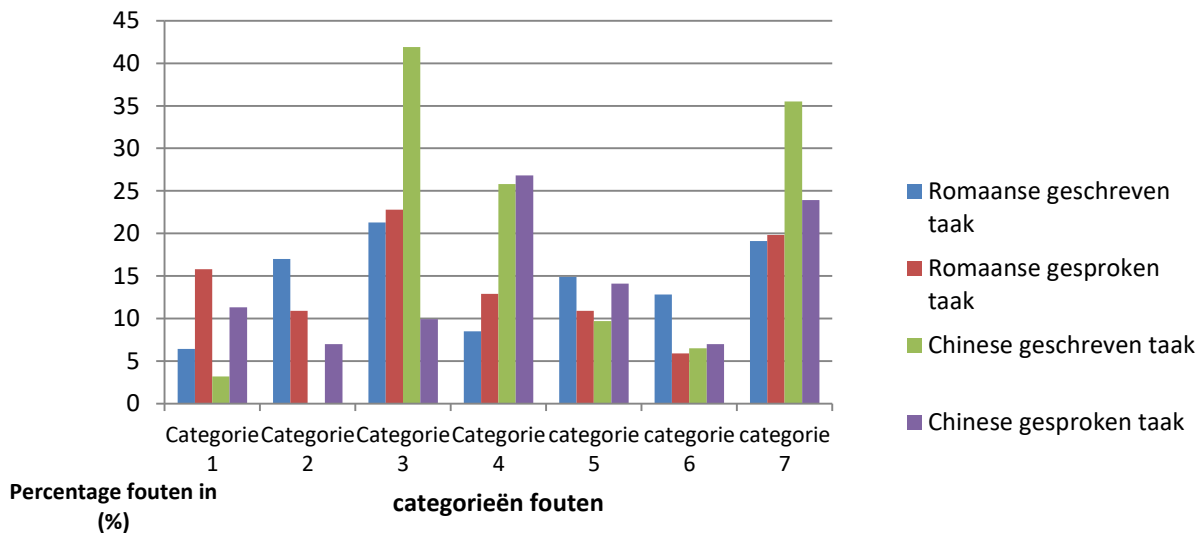
Hoofdstuk 5. Conclusie en discussie

5.1 Conclusie

Na een grondige analyse van data van het LLC-Corpus van Chinese en Romaanse participanten zijn er resultaten naar voren gekomen die de onderzoeksvraag kunnen beantwoorden. De onderzoeksvraag was: 'Wat is de invloed van woordvolgorde en pro-drop van de moedertaal op de verwerving van het Nederlands door leeders met een Romaanse en Chinese moedertaal?' Voor de beantwoording van deze vraag is er data geanalyseerd van zes Romaanse participanten en zes Chinese participanten van het LCC-corpus. Voor het LLC hebben ze drie taken moeten doen, namelijk een geschreven vrije taak, een gesproken taak en een capaciteitentest. In dit onderzoek zijn alle drie de testen gebruikt om de invloed van de moedertaal op de verwerving van het Nederlands te kunnen bepalen. Het onderzoek heeft zich bij de data-analyse gericht op woordvolgordefouten en fouten die te maken hebben met pro-drop in de moedertaal. Daarbij zijn de fouten ingedeeld in zeven categorieën, namelijk inversie, bijzinvolgorde, plaatsing van adverbialen en adverbialen bepalingen, congruentie tussen het subject en de persoonsvorm, het weglaten, dan wel dubbel gebruiken van het subject of verbum en er is gekeken naar overige fouten die te maken hebben met plaatsing of weglating van woordgroepen.

In eerste instantie is de data van de Romaanse participanten onderzocht. Het bleek dat in de gesproken taak, waarin de 'Frog story' is verteld, deze participanten de meeste moeite hadden met de inversie (15,8%) en de plaatsing van adverbialen bepalingen (22,8%). Bij de geschreven taak lag de verhouding anders en werden naar verhouding meer fouten gemaakt met meerdere soorten categorieën, zoals ook de bijzinvolgorde (17,0%) en het weglaten van het subject (14,9%). In figuur 3 is het verschil tussen de twee taken af te lezen. Met name categorie 3, de plaatsing van adverbialen bepalingen, blijkt in beide taken voor de Romaanse participanten erg lastig te zijn. Uiteindelijk is ook getracht een verband te leggen tussen individuele scores van beide testen en hun gegeven niveau en het resultaat van de capaciteiten test. Hieruit bleek ten eerste dat elke Romaanse participant naar verhouding minder fouten heeft gemaakt bij de geschreven als bij de gesproken opgave. Ook bleek dat participanten die een P-score <47 meer dan 30% fout had bij de gesproken taak en dat de participanten die een P-score >47 hadden, minder dan 30% fout hadden. Bij de geschreven taak hadden participanten met een P-score <47 meer dan 30% fout en de participanten >47 minder dan 20%. Daarnaast was bij het verschil tussen de resultaten van beide testen ook een verband te vinden. De participanten met een P-score van <47 hadden meer dan 20% verschil, terwijl de overige participanten minder dan 20% verschil hadden. Mogelijk laat dit resultaat zien dat hoe hoger je niveau is, hoe meer vluchtige taal, gesproken taak, ook het niveau krijgt van geschreven taal, waarover nagedacht kan worden.

Vervolgens is data van de Chinese participanten geanalyseerd. Bij hen bleek dat in de gesproken taak, de participanten de meeste fouten maakten met betrekking tot pro-drop en specifiek met categorie 4 (26,8%) en 5 (14,1%), dus congruentie tussen het subject en de persoonsvorm en het dubbel gebruiken of weglaten van het subject. Bij de geschreven taak werden ook veel fouten gemaakt met de plaatsing van adverbialen bepalingen. Het percentage fouten in deze categorie is 41,9%. Ook bij deze participanten is gekeken naar individuele scores in vergelijking met de resultaten van de capaciteitentest en het niveau. Bij de relatie tussen de P-score en het niveau was een algemene tendens te zien. Hoe hoger de P-score hoe hoger het niveau.

Figuur 3. Vergelijking resultaten in percentages per categorieën van Romaanse en Chinese participanten.

Tussen de andere variabelen kon echter geen duidelijk verband worden gevonden. Nadat de data van de twee groepen participanten apart was geanalyseerd, zijn ook de resultaten van de groepen met de verschillende moedertalen tegen elkaar afgezet. Daaruit bleek dat in de gesproken taak, er significante verschillen waren tussen fouten gemaakt met betrekking tot woordvolgorde en fouten gemaakt door pro-drop ($p < 0,05$). De Romaanse participanten hadden significant meer moeite met woordvolgorde en de Chinezen meer met pro-drop. Uit de analyse van de geschreven taak kwamen echter geen significante verschillen ($p > 0,05$). Bij de analyse van het totaal aantal fouten per categorie per taalgroep kwamen wel significante verschillen ($p < 0,05$). De Romaanse participanten hebben bij de verwerving van het Nederlands meer moeite met woordvolgorde en de Chinese participanten meer met pro-drop.

Na de kwantitatieve analyse zijn de resultaten en percentages gekoppeld aan grammaticale eigenschappen van de moedertalen. Hieruit bleek dat bij de een deel van de onderzochte fouten het inderdaad gaat om negatieve transfer. Door het verschil tussen de T1 en T2 ontstaan er problemen bij het juist formuleren van een zin en bij het juist vervoegen van werkwoorden. Zo zorgt het kenmerk in het Chinees dat er geen werkwoorden vervoegd worden, duidelijk voor negatieve transfer bij de vervoeging van Nederlandse werkwoorden.

Er zijn echter ook fouten aan te wijzen die niet veroorzaakt worden door de moedertalen, maar juist door de grammaticale structuren van het Nederlands. Deze fouten werden voornamelijk gevonden in categorie 7. Het was dan ook opvallend dat beide groepen in deze categorie veel fouten hebben gemaakt. Fouten die gemaakt waren bijvoorbeeld gerelateerd aan Nederlandse constructies met 'er' of 'te'. In de methode is aangegeven dat wanneer fouten bij voorbaat leken op ontwikkeling– in plaats van negatieve transferfouten, deze niet in de analyse mee genomen werden. Toch blijkt dat in de data er wel sprake is van ontwikkelingsfouten. Dit wordt verder besproken in de discussie.

Tot slot, wanneer alle resultaten van het onderzoek gecombineerd worden, kan gesteld worden dat de woordvolgorde en pro-drop eigenschappen uit de Romaanse en Chinese moedertalen een duidelijke invloed hebben op de verwerving van het Nederlands. De transferhypothese wordt hiermee bevestigd. De creatieve constructiehypothese, die meer uitgaat van ontwikkelingsfouten wordt hier niet mee ontkracht, aangezien er ook ontwikkelingsfouten in de data te vinden zijn. De aandacht van dit onderzoek was echter gericht op transfer en niet op ontwikkelingsstadia in de tussentaal, maar het feit dat beide theorieën bevestiging kunnen vinden in deze data, biedt ruimte voor discussie.

5.2 Discussie

Het onderzoek naar de invloed van woordvolgorde en pro-drop in de Chinese en Romaanse moedertalen op de verwerving van het Nederlands heeft veel inzichten geboden en tegelijkertijd heeft het aanleiding gegeven tot verder onderzoek en verdere discussie. Ten eerste is het inzicht verkregen dat niet alle kritiek die op de transferhypothese gegeven wordt, terecht is. Het onderzoek heeft namelijk aangetoond dat er wel degelijk sprake is van negatieve transfer. Ten tweede ben ik tot de conclusie gekomen dat de ene theorie de andere niet hoeft uit te sluiten. Er zijn namelijk ook voorbeelden in de data te vinden die aangeduid kunnen worden als ontwikkelingsfouten. Deze fouten bevestigen juist de creatieve constructiehypothese en andere theorieën die uitgaan van een tussentaal, waar fouten juist gezien worden als kennis van de tweede taal (Foley & Flynn, 2013). Wanneer een participant bijvoorbeeld overgeneraliseert met de toepassing van inversie, laat dit zien dat deze persoon zien dat hij kennis heeft van de Nederlandse grammatica en de regels van inversie, maar dat hij deze nog goed moet leren toepassen.

Dit geeft aanleiding tot vervolgonderzoek. Wanneer de data van het LLC of een ander corpus wordt geanalyseerd, kan onderzocht worden welke fouten er meer worden gemaakt. Is er meer sprake van transfer of meer van ontwikkelingsfouten? In de creatieve constructiehypothese wordt ook beschreven dat de tussentaal bepaalde fases heeft (Appel & Vermeer, 2014). Appel en Vermeer beschrijven bijvoorbeeld de fases waarin men de Nederlandse lidwoorden verwerft (Appel & Vermeer, 2004). Ook is de verwervingsvolgorde van bijvoorbeeld negatie in het Engels wetenschappelijk onderzocht door Cancino, Rosansky & Schumann (1978) (Appel & Vermeer, 2004). Men zou de data ook kunnen analyseren op verwervingsvolgordes van specifieke grammaticale elementen. Daarnaast hebben de oprichters van het LLC-corpus aangegeven dat ze van participanten longitudinale onderzoeken willen kunnen doen. Wanneer er data beschikbaar komt van een tweede meetpunt, kan de ontwikkeling van de participanten onderzocht worden. Dit biedt ook mogelijkheden om verder onderzoek te doen naar de ontwikkelingsfases in een tussentaal.

Naast de resultaten die dit onderzoek heeft geboden en de aanleidingen die het heeft gegeven voor vervolgonderzoek, zijn er ook minder sterke punten in het onderzoek aan te wijzen. Wanneer er verder wordt geborduurd op dit onderzoek, is het verstandig om hier rekening mee te houden. Het complete corpus van het LLC bestaat uit een grote variatie aan moedertalen. Dit maakt het lastig om data tegen elkaar af te zetten. De data die wel tegen elkaar afgezet kon worden, is hierdoor relatief klein, namelijk data van twaalf participanten. Ondanks dat er significante verschillen gevonden zijn, is het onderzoek te klein om resultaten te kunnen generaliseren. De gevonden resultaten zijn dan ook slechts resultaten van deze twaalf participanten en niet van Chinese en Romaanse studenten in het algemeen. Het doel van het project van het LLC is om in totaal een corpus op te zetten van 150 participanten. Dit geeft hoogstwaarschijnlijk meer mogelijkheden om meer representatieve resultaten te krijgen.

Naast de geringe omvang van dit onderzoek, is ook de representativiteit van de analyse lastig te definiëren. Bij de analyse heb je alleen de transcripten en geschreven data als informatiebronnen. Bepaalde fouten kunnen op meerdere wijzen gereconstrueerd worden. Wanneer de volgorde van een zin niet klopt, kan dat betekenen dat de oorzaak kan liggen bij verschillende grammaticale categorieën. Zin 48a is hier een voorbeeld van. Een logische verbetering van de bijzin is ‘...konden anderen hem horen en gingen ze daarna naar buiten’. Ik heb de fouten in deze zin gereconstrueerd als verkeerde plaatsing van de adverbiale bepaling en als het ontbreken van het subject. Wanneer je ‘naar buiten’ naar het einde van de zin verplaatst, staat het werkwoord op de goede plek. Dan ontbreekt alleen nog het subject. Dit is te zien in zin 48b. Het onderstreept zinsdeel is de nieuwe plek van de bepaling. Zie ook zin 48c. Een andere mogelijkheid is dat het werkwoord op de verkeerde plaats is gezet. Dan was er sprake geweest van de verkeerde bijzinvolgorde. Los daarvan ontbrak het subject en van de data is niet af te lezen waar het subject geplaatst zou zijn geweest.

(48)

- a. 'Als iemand buiten was, konden andere hem horen en daarna naar buiten gingen.'
- b. 'Als iemand buiten was, konden anderen hem horen en daarna _____ gingen ze naar buiten.'
- c. 'Als iemand buiten was, konden anderen hem horen en daarna gingen ze naar buiten_____.'

Een manier waarop de resultaten meer inzicht hadden kunnen verschaffen, was door het gebruiken van de controlegroep in het LLC. In het corpus is ook data vastgelegd van Nederlanders die het Nederlands als moedertaal hebben. Om een vergelijkingspunt te hebben voor de resultaten van de buitenlandse studenten, was het beter geweest om ook de data van de controlegroep te analyseren. Nu is alleen de data geanalyseerd van twee contrasterende buitenlandse taalgroepen.

Ook hebben andere factoren invloed op de resultaten van de participanten. Zoals genoemd in de resultatensectie, lijkt het er bijvoorbeeld op dat niet elke participant dezelfde aandacht aan de opdrachten heeft gegeven. Leeftijd en geslacht kunnen mogelijk ook een rol spelen bij bepaalde woordvolgorde keuzes en het wel of niet benoemen van het subject. Zo bestond de groep Chinese participanten voornamelijk uit vrouwen, terwijl in de groep Romaanse participanten de helft van de groep bestond uit vrouwen. Deze persoonlijke factoren zijn nu niet meegenomen voor het onderzoek, maar dit zou in het vervolg wel voor interessante resultaten kunnen zorgen. Tot slot zijn bij de geschreven taak per niveau andere vragen bedacht. Om te voorkomen dat de verschillende vragen andere constructies uitlokken, lijkt het verstandig om voortaan data te analyseren van participanten die dezelfde opdracht hebben gekregen.

Concluderend, blijft de verwerving van een tweede taal een intrigerend proces, dat veel mogelijkheden biedt voor wetenschappelijk onderzoek. Het LLC-corpus biedt hier goede mogelijkheden voor en de oprichters van dit project zullen elke vorm van interesse in het onderzoeken van dit corpus zeer waarderen.

Literatuur

- Appel, R. & A. Vermeer (2004). Tweede-taalverwerving en tweede-taalonderwijs. Bussum: Coutinho, pp.84-159.
- Avram, M. & M. Sala (vertaald door: Tinney, S & Sevcenco, A). (2000). May we introduce the Romanian language to you? Bucharest: The Romanian Cultural foundation publishing house, pp. 142-143.
- Bailey, N., C. Madden & S.D. Krashen (1974). Is there a natural sequence in adult second language learning? *Language Learning*, 24, pp. 235–243.
- Bennis, H. & T. Israël (2000). *Syntaxis van het Nederlands: 11 hoofdstukken van de zin*. Amsterdam: Amsterdam University Press, pp 65-103.
- Berman, R. A. & D.I. Slobin (1994). *Relating events in narrative: a crosslinguistic developmental study*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Barron, A. (2003). *Acquisition in Interlanguage Pragmatics: Learning How to Do Things with Words in a Study Abroad Context*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co
- Bossers, B., F. Kuiken & A. Vermeer (red.) (2015). *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*. Bussum: uitgeverij Coutinho (tweede, herziene druk.)
- Bech, K. & K. Gunn Eide (2014). *Information structure and syntax in old Germanic and Romance languages*. John Benjamins Publishing Company. Oslo: University of Oslo, pp. 1-14.
- Foley, C. & S. Flynn (2013). The role of the native language, in Herschensohn, J. and Young. Pp. 135–153 Scholten, M. (eds.) *The Cambridge Handbook of Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 97–113.
- Domínguez, L. B. (2013). *Understanding interfaces: second language acquisition and first language attrition of Spanish subject realization and word order variation*. Amsterdam: John Benjamins B.V, pp. 26-71.
- Dulay, H. M. Burt (1974a). You can't learn without goofing, in J.C.Richards (ed.), *error analysis. Perspectives on second language acquisition*, London: Longman, pp.95-123.
- Dulay, H. M. Burt (1974b). *Natural sequences in child second language acquisition*, *language learning*, 24-37-53.
- Ellis, R. (2015). *Understanding second language acquisition*. Oxford: Oxford university press, pp. 115-121.
- Eunice, Y. (1975). *Word order, transformation, and communicative function in Mandarin Chinese*. Michigan: Cornell University, pp. 2-10.
- Kattán-Ibarra, J. & A. Howkins (2014). *Spanish grammar in context (Third ed., Languages in context)*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- L. Geeslin, K. (2014). What sociolinguistics means for the second language learner, in *Sociolinguistics and second language acquisition: learning to use language in context*. New York and London: Routledge, pp. 3-25.
- Li, C. N. & S.A. Thompson (1976). Subject and topic: A new typology of language. In C. N. Li (Ed.), *Subject and topic*. New York: Academic Press, pp. 457-489.
- Haeseryn, W., K. Romijn, G. Geerts, J. de Rooij & M.C. van den Toorn (2002). *Algemene Nederlandse spraakkunst. De plaatsing van het onderwerp en de voorwerpen ten opzichte van bijwoordelijke bepalingen*. Via

- webadres <http://ans.ruhosting.nl/e-ans/21/04/08/02/body.html>. Geraadpleegd op 23/05/2015.
- Haopeng Yu (2016). The Grammar Impairment of Mandarin Chinese SLI Children: Evidence from Topic-comment Structures, in *Journal of Language Teaching and Research*, Vol. 7, No.
- Herschensohn & J. Rogers (2000). The second time around: minimalism and second language acquisition. Amsterdam: John Benjamins Publishing. Co.2000, pp.55-81.
- Huang, S., J. Jin & D. Shi (2016). Adjectives and adjective phrases. In C. Huang & D. Shi (Eds.), *A Reference Grammar of Chinese (Reference Grammars, pp. 276-296)*. Cambridge: Cambridge, pp. 277.
- Jiang, W. (2009). *Acquisition of Word Order in Chinese as a Foreign Language*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- Kinder, J. & V. Savini (2004). *Using Italian: A Guide to Contemporary Usage ('Using' Linguistic Books)*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lahousse, K & B. Lamiroy (2012). Word order in French, Spanish and Italian: A grammaticalization account, in *Folia Linguistica* 46/2. Mouton de Gruyter – Societas Linguistica Europa, pp. 387-415.
- Leeuwen, M. van (2015). Stijl en politiek. Een taalkundig-stilistische benadering van Nederlandse parlementaire toespraken, pp. 26-40.
- Ledgeway, A. & M. Maiden (2016). *The oxford guide to Romance languages*. Oxford: oxford university press, pp. 853-860.
- Lili (1998). A comparison of word order in English and Chinese, in *papers & studies in contrastive linguistics* 34, pp. 153-161.
- Mayer, M. (1969) *Frog, where are you?* New York: Dial Press.
- Ming, T & L. Chang (2010). A discourse-pragmatic study of the word order variation in Chinese relative clauses, in *journal of pragmatics*, vol. 42, issue 1, jan. 2010, pp. 189-199.
- Mitchell, R. & F. Myles (2004). *Second language learning theories (Second [rev. and upd.] ed.)*. London: Arnold, pp. 29-50.
- Rosa Torras, M. (1994). La interlingua en los primeros estadios de aprendizaje de una lengua extranjera (inglés), in *Comunicación, lenguaje y Educación*, 24, pp. 49-62.
- Ross, C. & J. S. Ma (2014). *Modern Mandarin Chinese grammar: A practical guide (2nd ed., Routledge modern grammars 26443157X)*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Sala, M. (2010). Romanian, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, tome 88, fasc. 3., *Langues et littératures modernes*, pp. 841-872.
- Saville-Troike, M. (2006). *Introducing second language acquisition*. New York: Cambridge University press, pp. 31-64.
- Thomas, M. (2004) *universal grammar in second language acquisition: a history*. Routledge London, pp. 2, 159-188.
- Vries, M. de (2009). The left and right periphery in Dutch. *The Linguistic Review*, 26(2), 291-327.
- Whong, M. (2006). What transfers, in paths of development in L1 and L2 acquisition: In honor of Bonnie D. Schwartz. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins, pp. 187-199.
- White, L. (2003). *Second language acquisition and universal grammar*. Cambridge: Cambridge university press, pp. 1-20.

Bijlage

Universiteit Leiden

Masterscriptie Bijlagen

‘Wat is de invloed van woordvolgorde en pro-drop van de moedertaal op de verwerving van het Nederlands door leeders met een Romaanse en Chinese moedertaal?’

Naam	Joyce Verkerke
Student I.D.	S1274066
Opleiding	Universiteit Leiden Linguistics: language and communication
Datum	16/06/2017
Begeleidster	M. Arends
Tweede lezer	Dr. N.H. de Jong

Inhoudsopgave

Tabellen	2
Bijlage 1. Data geschreven vrije taak met analyse	3
Chinese participanten	4
Romaanse participanten	8
176 DU, Roemeens, half gevorderd	9
188DU, Italiaans, half gevorderd	10
059 DU, Spaans, gevorderd.....	11
142 DU, Italiaans, gevorderd	12
Bijlage 2. Data transcripten van de gesproken taak met analyse.....	14
Chinese participanten	15
036DU, Chinees- beginner	15
038DU Chinees, beginner	15
040DU Chinees, half gevorderd	17
111DU, Chinees, half gevorderd	18
135DU Chinees, half gevorderd	19
062DU, Chinees, gevorderd	20
Romaanse participanten	22
063DU, Spaans, beginner	22
176DU, Roemeens, half gevorderd	23
188DU, Italiaans, half gevorderd	24
059DU, Spaans, gevorderd.....	25
142DU, Italiaans, gevorderd	25
101DU, Spaans, gevorderd.....	28

Tabellen

Tabel 1 Studenten met als achtergrond Chinese taalfamilie	3
Tabel 2 Studenten met als achtergrond Romaanse taalfamilie	3
Tabel 3 Te analyseren categorieën in data van het LLC-corpus	3

Bijlage 1. Data geschreven vrije taak met analyse*Tabel 1 Studenten met als achtergrond Chinese taalfamilie*

Student ID	Moedertaal	Niveau	Leeftijd	Geslacht
036DU	Chinees	Beginner	19	Vrouw
038DU	Chinees	Beginner	25	Vrouw
040DU	Chinees	Half gevorderd	27	Vrouw
111DU	Chinees	Half gevorderd	32	Vrouw
135DU	Chinees	Half gevorderd	20	Vrouw
062DU	Chinees	Gevorderd	24	Man

Tabel 2 Studenten met als achtergrond Romaanse taalfamilie

Student ID	Moedertaal	Niveau	Leeftijd	Geslacht
063DU	Spaans	Beginner	38	Vrouw
176DU	Roemeens	Half gevorderd	24	Man
188DU	Italiaans	Half gevorderd	27	Man
059DU	Spaans	Gevorderd	26	Man
142DU	Italiaans	Gevorderd	40	Vrouw
101DU	Spaans	Gevorderd	44	Vrouw

Tabel 3 Te analyseren categorieën in data van het LLC-corpus

Categorie	Woordvolgorde
1	Correct gebruik van inversie
2	Correct gebruik bijzinvolgorde
3	Plaats van adverbium ten opzichte van het tweede werkwoord
	Pro-drop
4	Congruentie tussen subject en persoonsvorm
5	Weglaten subject/ dubbel benoemen van subject
6	Wel/geen verbum
7	Overig

Chinese participanten**036DU Chinees, beginner****Beschrijf je beste vriend/vriendin**

Een beste vriendin van mijn is mijn klasgenoot.

Zij heet Emma die uit Amerika komt en is nu 20 jaar.

Ik herinner dat ik op de eerste dag van de vorige semester haar ontmoete.

Ik vind zij erg vriendelijk en behulpzaam als ik een vraag heb.

Zij heeft lang, bruin haar en groene ogen.

Tot mijn verbazing is zij al getrouwd met een Duitse jonge.

We gaan uit elke week en doen iets met plezier.

Opmerking [JV1]: 7

Opmerking [JV2]: 3. en komt uit Amerika.

Opmerking [JV3]: 5

Opmerking [JV4]: 7

Opmerking [JV5]: 7

Opmerking [JV6]: 6

Opmerking [JV7]: 3

Introduceer jezelf voor een casting voor een tv-programma

Goedemorgen!

Ik ben Anne en ik kom uit Nederland.

Ik ben 1,9 meter hoog.

Mijn grootste droom is om een professionele actrice te worden sinds ik 12 jaar was.

Toen ik jong was, had ik al heel veel films gezien.

Dat vind ik leuk als ik ook op tv kan voorstellen.

Ik kan dansen en zingen want ik las ze 6 jaar op basis school.

Ik doe mijn best om alles te beter worden.

Ik hoop dat ik een goede resultaat krijg.

Dank u wel, allemaal.

Opmerking [JV8]: 4

Opmerking [JV9]: 7

Opmerking [JV10]: 1

Opmerking [JV11]: 7

Opmerking [JV12]: 7

Beschrijf je woonplaats of waar je bent opgegroeid

Ik ben geboren in een kleine stad waar heel veel toeristen elk jaar komen om te ontspannen. In het centrum staan historische, mooie gebouwen die 200 geleden worden gebouwd.

Er is een bekend strand dicht bij mijn huis, dus in de zomer ga ik daar om te zwemen in het koud, blauw water.

Een van mijn favoriete dingen is het traditioneel eten in marketen dat heel goedkoop is.

In de nacht kan ik veel sterren in de lucht goed zien want huizen hier zijn niet zo hoog

Opmerking [JV13]: 4

Opmerking [JV14]: 3

Opmerking [JV15]: 7

Opmerking [JV16]: 3

Opmerking [JV17]: 7

038DU – Chinees, beginner**Beschrijf je beste vriend/ vriendin.**

Mijn beste vriend heet Mingxing.

Hij is chinees.

Hij is 24.

Wij waren classgenoten sinds middelbaar school.

Het is ongelukkig dat is hij als een man zowel lang als me.

Hij heeft een rond gezicht, zwarte ogen en een kleine mond.

Hij is dik.

Hij houdt van katten.

Hij heeft twee katten thuis.

Opmerking [JV18]: 7. lidwoord

Introduceer jezelf voor een casting voor een tv-programma

Ik ben Dan.

Ik kom uit China.

Ik ben heel geïnteresseerd in dit programma en ik kijk **altijd** dit programma als ik thuis ben in mijn vrije tijd.

Opmerking [JV19]: 3

Dus het zou fantastische zijn als ik een part van het programma ben.

Ik kan zingen en dansen.

En ik ken veel grappige grappen.

Ik wil iets nieuwe leren voor onze programma.

Ik denk dat Ik de beste persoon ben voor dit programma.

Beschrijf je woonplaats of waar je bent opgegroeid

Ik woon in de center van Leiden dicht bij rechtenfaculteit.

Het is handig daar te wonen.

Er **zijn** supermarkt, markt, park en alle dingen die je nodig voor jouw leven bent.

Opmerking [JV20]: 4

Maar elk voordeel heeft een nadeel.

Want ik woon op de straat.

Er **zijn** veel lawaai tijdens de dag.

Opmerking [JV21]: 4

040DU, Chinees, half gevorderd

Vergelijk jouw kindertijd met de kindertijd van kinderen van tegenwoordig

Toen ik klein was, had ik noch mobiele telefoon noch ipad.

Ik spelde vaak met de kinderen van de buurmannen.

Om samen te spelen maakten we geen afspraak.

Als iemand buiten was, konden andere hem horen en daarna **naar buiten** gingen.

Opmerking [JV22]: 5

Vergelijken met mijn kindertijd, spelen de kinderen van tegenwoordig niet heel veel buiten.

Opmerking [JV23]: 3

Ze willen liever thuis blijven en ipad spelen.

Met mobiele telefoon of ipad hoeven ze niet persoonlijk communiceren.

Een korte bericht versturen is het al genoeg.

Waar ga je het liefst naartoe op vakantie en waarom?

Ik ga het liefst naar een plek met strand en veel zon toe op vakantie.

Tijdens mijn vakantie wil ik gewoon chillen.

Zonnen op het strand is de beste manier om te chillen.

Wat zou je doen als je de loterij zou winnen?

Als ik de loterij zou winnen, zou ik een wereldreis maken met mijn vriend.

We zouden een 'gap year' nemen om de hele wereld te zien.

111DU Chinees, half gevorderd**Vergelijk jouw kindertijd met de kindertijd van de kinderen van tegenwoordig.**

Toen ik kind was bestond er geen computer of mobiele telefoon.

Ik spelde elke dag thuis of buiten met mijn vrienden.

Kinderen spelen elke second met zijn tablet, telefoon of computer.

Als je het me vraagt, zal ik zeggen dat ze aan de digitale wereld verslaafd zijn.

Waar ga je het liefst naartoe op vakantie en waarom?

Vakantie ga ik het liefst naar Japan.

Zo wel de natuur of het uitzicht in Japan als de Japanse cultuur trekken voortdurend mijn aandacht. Om die reden wil ik graag op reis naar Japan gaan.

Opmerking [JV24]: . Als ik op vakantie ga, ga ik het liefst naar Japan. 5/6

Wat zou je doen als je de loterij zou winnen?

Dat hang ervan af.

Als ik veel geld zou winnen, zal ik onmiddellijk een grote villa kopen.

Vervolgens geef ik geld uit aan ook de handel.

Opmerking [JV25]: 3

135DU Chinees, half gevorderd**Vergelijk jouw kindertijd met de kindertijd van kinderen van tegenwoordig.**

Toen ik jong was, had ik veel tijd om leuke dingen te doen.

Ik ging op elke vakantie met mijn familie naar buitenstad.

Ik heb goede tijd gehad.

Maar de kinderen van tegenwoordig moeten altijd studeren.

Ze hebben weinige tijd om te spelen.

Volgens mij is dit het grotest verschil.

Als kind had ik geen mobielje.

En ik had niet zoveel mooie kleding.

Maar nu heb bijna elk kind een telephone.

Ze hebben ook heel veel mooie kleding.

Dat is heel leuk.

Opmerking [JV26]: De stad uit. 3

Opmerking [JV27]: 4

Waar ga je het liefst naartoe op vakantie en waarom?

Ik wil graag naar Zhouzhuang op vakantie gaan.

Zhouzhuang is een klein dorp in China.

Dit dorp is niet beroemd in China.

De gebouwen hier zijn erg oud.

Sommige huizen zijn al 500 jaar oud.

Er is niet te veel mensen.

Als je 's ochtend op een straat loopt, zie je meestal niemand.

Het eten hier is lekker en goedkoop.

Een goede avondeten kost ongeveer 5 euro per persoon.

Ik houd van lekker eten en rustig leven.

Dus ga ik het liefst naar Zhouzhuang op vakantie.

Opmerking [JV28]: 3

Opmerking [JV29]: 4

Opmerking [JV30]: 7

Opmerking [JV31]: 3

Opmerking [JV32]: 7

Wat zou je doen als je de loterij zou winnen?

Als ik heel veel geld krijg, wil ik eerst een groot huis kopen.

Het huis in Shanghai is erg duur.

Als ik een huis heb, **zullen mijn familie** een beter leven hebben.

Opmerking [JV33]: 4

Daarna wil ik een restaurant hebben.

Ik ben gek op eten.

Maar een eigen restaurant kost veel tijd.

Ik kan veel goede mensen krijgen met zoveel geld.

Bovendien wil ik mijn geld aan arme mensen geven.

Er zijn veel mensen die een slecht leven hebben.

Als ik geld heb, moet ik ze helpen.

062 Chinees, gevorderd

Je mag 10.000 euro besteden aan een goed doel. Welk goed doel kies je en waarom?

Als ik echt 10.000 euro kan krijgen dat ik aan een goed doel mag besteden, **ga ik dan** misschien de door hele wereld reizen.

Opmerking [JV34]: 3

Het reizen is voor mij telkens aantrekkelijk omdat je **ervan** gewoon verschillende ervaringen zult krijgen.

Opmerking [JV35]: 3

Het leven is zo kort dat het niet genoeg zou kunnen zijn voor een mens om een ander soort leven dan wat je nu hebt te ervaren.

Door het reizen kan je dus kleurige cultuur en magische landschappen zien.

Het lijkt alsof je meer kansen krijgt te beleven.

Ik kan zulke kansen niet weigeren.

Als je het Reizen als een mens beschouwt, dan zal ik zeggen dat hij een tovenaars is.

Hij laat je zien hoe de wereld eruit ziet en hoe je zelf bent.

Wat zou je willen veranderen in het studieprogramma van Dutch Studies

Ik moet toegeven dat ik niet heel veel weet van het studieprogramma van Dutch Studies want ik heb Nederlands geleerd in China.

Daar volgde ik alleen maar vakken die je taalvaardigheid **kon** verbeteren.

Opmerking [JV36]: 4

Verder zijn ze ook helemaal niet academisch.

We kregen bovendien weinig huisopdrachten.

Daarom vind ik de vakken die ik nu volg, zoals Taalkunde en Retorica, onderwerp over Tweede Taal verwerving, echt uitdagingen maar ze zijn natuurlijk goed voor mijn studievaardigheid, laat staan de taalvaardigheid.

De docenten zijn vervolgens verantwoordelijk en geduldig.

Dus ik wil misschien tot nu toe niks veranderen voor mijn programma.

Schrijf een korte motivatie voor je deelname aan een uitwisselingsprogramma van je studie in het...

Ik heb toevallig aan een uitwisselingsprogramma deelgenomen **ongeveer twee jaar geleden** bij het Talen Centrum in Groningen.

Opmerking [JV37]: 3

Mijn originele motivatie is natuurlijk om mijn taalvaardigheid te verbeteren, want als je een vreemde taal wil leren, is het altijd een goed idee om naar het land te gaan waar deze taal veel wordt gesproken.

Je hebt telkens een omgeving nodig, anders is het toch moeilijk om bijvoorbeeld spreekvaardigheid en luistervaardigheid te verbeteren, laat staan het gevoel van de taal.

Door een uitwisselingsprogramma kan je misschien veel nieuwe vrienden leren kennen en nieuwe ideeën krijgen voor je studie.

Het is blijkaar een mooie ervaring.

Romaanse participanten**063 DU Spaans, beginner****Beschrijf je beste vriend/vriendin**

Maribel is mijn beste vriendin.

Ze is Peruaanse en ze woont daar.

Maribel is 37 jaren oud.

Ik ken al haar 30 jaar.

We zitten samen op basisschool.

Sindsdien **zijn** **are** beste vriendin.

Toen we kleintjes waren, speelden we samen bij andere kinderen in het park.

We **speelde** verschillende soorten spelen, bijvoorbeeld "Mundo", "Salta liga", "Escondidades", etc. Ze is een prettige vrouw.

Ze houdt van aan andere mensen helpen.

Opmerking [JV38]: 4

Opmerking [JV39]: 5

Opmerking [JV40]: 7. mijn

Opmerking [JV41]: 4

Introduceer jezelf voor een casting voor een tv-programma

Ik ben Jazmin, ik kom uit Peru.

Ik ben 38 jaar oud.

Ik ben hier om zingen te doen.

/ Vandaag zal ik zingen een **prachtig muziek**.

Het neemt "It's my life" van Bon Jovi.

Ik koos dit zong omdat het **is een beschrijf over mijn leven**.

Over mijn ervaring op de leven.

Ook houd ik van Bon Jovi.

Ik heb altijd zijn muziek gehoord.

Dus hoop ik dat ik **zal goed doen**. /

Opmerking [JV42]: 2

Opmerking [JV43]: 2

Beschrijf je woonplaats of waar je bent opgegroeid

Ik kom uit Peru.

Peru is een grote land, **ongeveer 30 miljoen mensen wonen daar**.

De hoofdstad is Lima en ik ben daar geboren.

Mijn woonplaats wonen aardige mensen.

Daar heb ik veel vriendinnen gehad.

De mensen zijn heel aardig **elkaar**.

Als iemand een slechte tijd heeft, **zal je veel mensen helpen zijn**. /

Opmerking [JV44]: 7

Opmerking [JV45]: Dus ik hoop dat ik het goed zal doen. 3

Opmerking [JV46]: 3/1

Opmerking [JV47]: 7. voorzetsel ontbreekt

Opmerking [JV48]: 7. Voorzetsel ontbreekt

Opmerking [JV49]: Zullen veel mensen je helpen. 4/7

176 DU, Roemeens, half gevorderd**Vergelijk jouw kindertijd met de kindertijd van kinderen van tegenwoordig**

Tegenwoordig hebben kinderen meer vrijheid dan ik had toen ik een kind was.

Maar ze gebruiken ook veel meer technologie en spelen niet zo veel buiten.

Ik kon alleen bellen met mijn telefoontje toen ik een kind was.

Later kon ik ook foto's maken en naar muziek luisteren maar **geen internet**.

En ik moest aan mijn ouders zeggen waar **ging ik en wanneer zou ik thuiskomen**.

Meestal mocht ik niet volgend dag thuiskomen.

Kinderen tegenwoordig kunnen dat vaker doen maar ze zijn beziger met internet dan buitengaan.

Dat vind ik vervelend.

Ik had ook computer spelletjes maar ik spelde niet zo veel als kinderen van tegenwoordig.

Opmerking [JV50]: 5/6

Opmerking [JV51]: 2

Opmerking [JV52]: 2

Waar ga je het liefst naartoe op vakantie en waarom?

Op vakantie ga ik liefst op de bergen want ik houd van natuur en mooie landschappen.

In het bijzonder houd ik van bossen en bergen.

Ik vind het heel leuk door bossen lopen en bergen **klimmen**.

Ik houd ook van de stilte van zo'n plekken.

Ik ben mijn hele leven in steden gewoond.

Ik ben geboren in een drukke stad waar ik 23 jaar woonde.

Daarom, als ik op vakantie ga, wil ik natuur en stilte.

Ik wil iets helemaal anders zien en voelen.

Bovendien, ik vind dat mensen die dichtbij natuur wonen, **hebben ook beter eten**.

Dus ik kan ook smakelijker dingen eten die ook geen chemica's hebben, **als ik ga ertoe**.

Opmerking [JV53]: 7. te

Opmerking [JV54]: 2 /3

Opmerking [JV55]: Als ik er naartoe ga. 2

Wat zou je doen als je de loterij zou winnen?

Als ik de loterij zou winnen, zou ik wat huizen of appartementen kopen en die verhuren.

Dan zou ik kunnen leven door de huurgeld en **ik zou hoeven werken meer**.

Dat zou natuurlijk uitstekend zijn.

Ik zou iedere maand veel geld krijgen zonder iets doen.

Misschien zou ik nog deeltijd werken **zodat ik verveel me niet**.

Niets doen kan ook soms vervelend en lastig zijn.

Maar die baan zou ik leuk moeten vinden, waarschijnlijk iets waarvoor ik een passie heb.

Als ik passie ervoor heb, kan het ook een voltijd baan zijn.

Ook als het salaris laag zou zijn, zou dat niet maken uit.

Opmerking [JV56]: En zou ik niet meer hoeven werken. 3/7. Negatie ontbreekt

Opmerking [JV57]: 2 /3

188DU, Italiaans, half gevorderd**Vergelijk jouw kindertijd met de kindertijd van kinderen van tegenwoordig**

Toen ik een kind was, waren er niet zo veel technologische instrumenten.

Internet was niet voor allen bereikbaar, en computers en mobiele telefonen waren te duur en nieuw in vergelijking met hedendaags.

Kinderen lazen boeken en comics en misschien gaven meer tijd uit om met vrienden speeltjes te spelen.

Opmerking [JV58]: 5

Kinderen van tegenwoordig hebben trouwens meer stimuli dan in het verleden, en kunnen naar meer kennis toegaan.

Opmerking [JV59]: 5

Dit is bijvoorbeeld beter om een nieuwe taal te leren.

Waar ga je het liefst naartoe op vakantie en waarom?

Wanneer ik op vakantie ga, hou ik van bergen en lekkere gerechten.

Ik ga liefst naar Mediterrane landen, waar ook de taal zo mooi klinkt, een de lokale cuisine verrukkelijk smaakt.

Naast het wandelen op de bergen, probeer ik ook een mooie stad te bezoeken als ik op vakantie ben.

Het is prachtig om spectaculaire architecturen te zien, en van de "citylife" van een warme stad te genieten.

Wat zou je doen als je de loterij zou winnen?

Ik zou op reis naar de hele wereld gaan.

Opmerking [JV60]: 3

Er zijn zo vele landen die ik graag zou bezoeken: de hele Zuid-Amerika, Zuid-Oost Azie, Afrika... Ook Antarctica!

Bovendien zou ik een mooie huis in een cool Spaanse stad kopen.

En daar leven.

Spanje is een extreem aangenaam land waar te wonen.

Ook zou ik een deel met mijn familie delen, en de rest zou ik uitgeven in al de mooie dingen in het leven.

059 DU, Spaans, gevorderd**Je mag 100.000 euro besteden aan een goed doel. Welk doel kies je en waarom?**

Ik zou 50% van het geld aan goedgevoelens willen uitgeven, bijvoorbeeld: voor kinderen in armoede in omgevingen in Latijns Amerika.

Ik zou een deel van het geld aan stichtingen die voor zieke kinderen zorgen.

De rest (5,000 euro) zou met mijn familie op vakantie willen gaan, een stedentrip van een week ergens in Italië.

Een auto huren en doorrijden door de Toscane.

Opmerking [JV61]: 6

Opmerking [JV62]: Van de rest van het geld. 7

Opmerking [JV63]: 5

Opmerking [JV64]: 6. maken

Opmerking [JV65]: 3

Wat zou je willen veranderen in het studieprogramma van Dutch Studies (of andere taallessen die je volgt) en waarom?

Het programma van Dutch Studies is goed.

De thema's en vakken zijn nuttig maar ik zal tijdens het derde jaar ook nog vakken van grammatica zetten.

Wat ik wel zou willen veranderen (het gaat niet gebeuren) zijn de docenten!

Eigenlijk de 'attitude' van hun.

Opmerking [JV66]: 7

De docenten zijn niet flexibel en heel subjectief.

Ze motiveren helemaal niet.

Ze maken alleen maar sommige studenten deel van het programma en de anderen (de meerderheid) af.

Daarom stoppen veel mensen met de studie.

Het studieprogramma is goed maar de docenten niet.

Opmerking [JV67]: Zijn dat niet. 6

De docenten maken een chaos met de studie.

Schrijf een korte motivatie voor je deelname aan een uitwisselingsprogramma van je studie in het buitenland

Geachte Toelatingscommissie, Hierbij zou ik jullie mijn motieven laten weten om een goede kandidaat voor jullie uitwisselingsprogramma te kunnen worden.

Sinds ik met de studie Nederlandkunde ben begonnen, heb ik gemerkt dat ik erg heel geïnteresseerd in de Nederlandse kunst ben.

Zoals jullie op mijn CV kunnen zien, heb ik ervaring en verschillende studies in Kunstgeschiedenis heb gehad, met diepgaan in Dutch Painting in The Golden Age.

Opmerking [JV68]: 5

Opmerking [JV69]: 6. verkeerde plaatsing

Ik weet dat jullie een nuttig programma in Golden Age Painting hebben, en daarom schrijf ik deze motivatiebrief.

Ik ben van overtuigd dat mijn ervaringen en persoonlijkheid jullie programma kunnen versterken.

Opmerking [JV70]: 4

Met vriendelijke groet,

142 DU, Italiaans, gevorderd**Je mag 100.000 euro besteden aan een goed doel. Welk doel kies je en waarom?**

Op dit moment wil ik graag mijn 10.000 euro aan het oprichten van een opvang voor vluchtelingen besteden.

Opmerking [JV71]: 5

Ik denk dat we een kans aan deze mensen moeten geven om een nieuwe leven in Europa te hebben.

Ik weet natuurlijk dat ook hier bij ons er mensen zijn die in armoede leven.

Toch moeten we erover nadenken, dat we heel gelukkig zijn vergelijken met degene die hun landen vanwege de oorlog moesten verlaten.

Mijn 10.000 euro geef ik niet aan vluchtelingen want ik denk dat alle andere mensen in dit land geen hulp nodig hebben.

Mijn geld besteed ik aan vluchtelingen om een signaal van hoop aan de Europeaner te geven.

Wat zou je willen veranderen in het studieprogramma van Dutch Studies (of andere taallessen die je volgt) en waarom?

Ik zou meer en nog meer en nog meer literatuur willen studeren.

U zou kunnen vragen: maar je volgt toch een cursus die Literary Studies heet, toch?

Jawel, maar ik heb vak de indruk dat literatuur op zich door mijn opleiding niet gewaardeerd is. De bestuurders van de opleiding zijn altijd op zoek naar cursussen die "interdisciplinaire" zijn, alsof literatuur alleen met betrekking tot andere vakken zou interessant zijn.

Opmerking [JV72]: 2

Daarentegen is literatuur, zoals alle vormen van kunst, ook op zich te waarderen.

We kunnen ook zonder literatuur overleven, maar het zou zo saai en vervelend zijn!

Schrijf een korte motivatie voor je deelname aan een uitwisselingsprogramma van je studie in het buitenland

Geachte meneer, mevrouw, Voor kort heb ik uw advertentie over het programma "Europa project: neem je kans!" gelezen.

Ik wil graag naar de beurs solliciteren, omdat ik ervan ben overtuigd dat ik van het programma zou kunnen profiteren.

Opmerking [JV73]: 2

Ik heb al goede cijfers in mijn opleiding Duitse Taal en Cultuur gekregen.

Desondanks is het soms voor mij moeilijk mijn spreekvaardigheden hier in Leiden te verbeteren want ik woon in een Nederlandse omgeving.

Opmerking [JV74]: 3

Opmerking [JV75]: omdat ... 2

Bovendien zou ik ook van het kennis maken met de Duitse universitaire wereld kunnen profiteren, wat ook voor een stijging van de kansen van belang is om een goede baan na het einde van het programma te vinden.

101DU, Spaans, gevorderd

Je mag 10.000 euro besteden aan een goed doel. Welk goed doel kies je en waarom?

Ik heb nu geen favoriete stichting.

Ik zou me erover willen informeren.

Het liefst zou ik een goed doel in Argentinië willen vinden.

Het soort project dat ik zou willen steunen zou te makken kunnen hebben met onderwijs voor kinderen en jonge vrouwen.

Het is moeilijk om iets te kiezen want helaas zijn er veel problemen en armoede **overall.**

Opmerking [JV76]: 3

Wat zou je willen veranderen in het studieprogramma van Dutch Studies

In mijn geval vond ik dat het te lang duurt voordat we kunnen onderzoeken.

Pas tijdens de master is dat het geval.

De lessen over presentatie technieken vond ik te moeilijk.

Ik vraag me af of er niet een andere manier is om dit te leren.

Ik heb nu veel aan de lessen gehad, maar ik vond de colleges afschuwelijk.

Verder is de studie interessant en ik ben blij dat ik mocht studeren.

Schrijf een korte motivatie voor je deelname aan een uitwisselingsprogramma van je studie in het...

Het is voor mij heel belangrijk om de werkwijze van een andere universiteit mee te maken. Ook van belang is het kennismaken met studiegenoten en docenten die in een andere land Nederlands leren.

Ik vraag me af of ze andere methodes hebben en of het heel moeilijk is om Nederlands te leren in een niet Nederlands sprekende land.

Bovendien wil ik niet alleen Nederlands volgen maar ook andere vakken.

Opmerking [JV77]: 6

Het is een goed moment **voor mij** om in een andere omgeving te studeren.

Opmerking [JV78]: 3

Bijlage 2. Data transcripten van de gesproken taak met analyse

Student ID	Moedertaal	Niveau	Leeftijd	Geslacht
036DU	Chinees	Beginner	19	Vrouw
038DU	Chinees	Beginner	25	Vrouw
040DU	Chinees	Half gevorderd	27	Vrouw
111DU	Chinees	Half gevorderd	32	Vrouw
135DU	Chinees	Half gevorderd	20	Vrouw
062DU	Chinees	Gevorderd	24	Man

Tabel 2. Studenten met als achtergrond Romaanse taalfamilie

Student ID	Moedertaal	Niveau	Leeftijd	Geslacht
063DU	Spaans	Beginner	38	Vrouw
176DU	Roemeens	Half gevorderd	24	Man
188DU	Italiaans	Half gevorderd	27	Man
059DU	Spaans	Gevorderd	26	Man
142DU	Italiaans	Gevorderd	40	Vrouw
101DU	Spaans	Gevorderd	44	Vrouw

Tabel 3. Te analyseren categorieën in data van het LLC-corpus.

Categorie	Woordvolgorde
1	Correct gebruik inversie
2	Correct gebruik bijzinvolgorde
3	Plaats van adverbia ten opzichte van het tweede werkwoord
	Pro-drop
4	Congruentie subject en persoonsvorm
5	Weglaten subject/ dubbel benoemen van subject
6	Wel/geen verbum
7	Overig

Chinese participanten**036DU, Chinees- beginner**

Er is een trui.

Er ligt een trui op de grond.

En ehm er is een jongen.

En een hond.

Eh, in de kamer.

Ze kijken naar eh een ze eh ze kijken naar een kikker en die in de gras ziet. ziet. (zit).

Eh in de nacht ehm komt kikker uit van de gras.

En de jongen en de grond (hond) eh slape . .

Daarnaar de jongen... En de hond... worden wakker. ..en ze zijn verbaasd dat ehm de kikker (kijker) is niet in de gras.

Opmerking [JV79]: 1

Ze zoeken rond de kamer.

Opmerking [JV80]: 2

Ehm. en de jongen kijkt naar ehm de schoen.

En de hond kijk kijkt naar de gras.

En ze vo en ze vinden niets.

De jongen en de hond (grond) hin hinh hang out om te kijke te zoeke, eerst ...eerst ehm klimt de jongen op de boom.

Opmerking [JV81]: 4

En hij kijkt naar een gat.

En maar ehm er komt er komt een uil uit de hart (gat).

En ook een paar bij.

Opmerking [JV82]: 7

De hond is heel bang en hij eh rent weer verder.

De jonge de jongen, de, de jongen klimt op de een rots om kijken te zoeken nog een keer. Maar er maar er is.

Opmerking [JV83]: 3

Maar er komt eeh hert uit van de rots.

De hert brengt de jongen mee.

En ze gaan dichtbij de kloof.

Ongelukkig, em. Em, valt de jongen in de water.

Maar daar hoort hij hoort hij een geluid van de boom.

En en daar vind hij maar daar hoort hij een geluid van de boomstam.

Gelukkig de jongen en de hond vinden twee kijkers (kikkers)

Opmerking [JV84]: 1

Ze zijn ook verbaasd dat er meer kikkertjes zij.

Opmerking [JV85]: 4

038DU Chinees, beginner

Er Er is een jongen.

Nee, er is een kind.

Met zijn hand. (hond)

In prachtig nacht zij zijn aan het kijken naar een kikker.

Opmerking [JV86]: 1.

De kikker zet in een pot.

Ja.

Er legen een paar kleding op de vloer ook.

Opmerking [JV87]: 3

Tijdens zij slapen.

Probeert de kikker uit om uit te komen.

Zij zij ochten wordt wordt de kid wakker wak.

Opmerking [JV88]: 1 bij 'het is ochtend'

En zie zij hij de kirk niet.

Opmerking [JV89]: 1

Hij en zij hangt zoekt zoekt eh eh zoekt een thuis naar de op de kikker.

Maar maar hij vangt niks.

De hij en zij hangt ging gingen naar buiten.

Probeerten naar de kikker te zoe- te vinden.

Eerst komt hij eerst kom hij

Eh nee.

Eerst klim hij op een poes. En vang vond- vongt ie een gat.

Eh een eul komt uit de gat.

En de kid val op de grond.

Ook daar komen ook en daar komen ook heel veel bijen.

De bij vloeg naar de hand.

Daarna komt de kid tot eh een rout.

Eh daar staat een hert.

Maar een geen kikker.

De kid legt op de hert op de hert.

De hert het de hert eh ruimt ruim naar een kloef.

Met de kid op met de kid op zijn head.

Hij de hert goeit de kid em in een rij- rijfer.(rivier)

En de de hand ook de hand (hond) valt ook in de refer.

Toen kwam de kid tot een boomstam.

O em daar tot slot vangt hij zijn kikker.

Eh behalf zijn kikker eh eh staan er ook veel kikkertje. kikk babys.

Opmerking [JV90]: 5

Opmerking [JV91]: 4

Opmerking [JV92]: 4

Opmerking [JV93]: 4

Opmerking [JV94]: 6

Opmerking [JV95]: 5. Dubbel S

040DU Chinees, half gevorderd

Er zit een jongen in zijn kamer met zijn hondje.

Eh ze zitten aan het een pot kijken.

Opmerking [JV96]: 7

Er is een kikker in de pot.

Nu is het donker.

De jongen en de hondjes slapen in ehm in de bed.

Terwijl ze slapen de kikker probeert uit de pot te komen.

Opmerking [JV97]: 1

De volgend de volgende av- ochtend toen de jongen en zijn hondje wakker was werden zagen ze geen kikker in de pot.

Ze zochten overal in de kamer. ehm.

In zijn laarzen.

In de pot.

Onder de bed.

En ze gingen ook naar bui buiten.

Ja, de jongen klom naar een boom.

En naar binnen te kij - en naar binnen kijken.

Opmerking [JV98]: 7

Maar toen de jongen naar de boom te kijken kwam een uil uit en ook heel veel bijen dus daarna val vielt de jongen af de boom.

Opmerking [JV99]: 4

Opmerking [JV100]: 7

En de bijen volgen volgden de hond.

De jongen ging ging ook naar ook naar een rots op om de kikker op te roepen.

Maar na achter de rots sta- stond er een een hert.

De jongen was op -

De jongen ligt op de hoofd van het hert.

En de hert liepen liept liep weg.

En wierp de jongen in het water met zijn hond.

Het lijkt dat de jongen heeft de kikker gezien.

Opmerking [JV101]: 2

En hij vroeg de hond om stil te te blijven.

Achter achter een boom hebben ze de kikker gevonden met een een vrouw.

En ook kinderen.

111DU, Chinees, half gevorderd

Op een dag vond een kindje een kikker.

Hij bracht de kikker naar zijn slaapkamer.

En hij heeft ook een hond.

De hond was heel nieuwsgierig.

De kind het kind heeft de kikker in de fles gezette.

En de hond keek naar de kikker.

Op de plaatje zie ik ook een trui op de grond.

Achter kindje staat er een bed.

Opmerking [JV102]: 7

Het i- was nacht.

Daarom ging het kindje naar bed om te slapen.

En ook de hond ging ook slapen.

Tijdens het slapen sprong de kikker stiekem uit maar het kindje en de hond en merkten dat helemaal niet.

De zon kwam op.

Het kindje en de hond ze waren wakker.

Opmerking [JV103]: 5

En toen vond de kindje dat de kikker niet aanwezig was.

De pot is helemaal leeg.

Het kind en de hond ze zochten overal in de slaapkamer.

Opmerking [JV104]: 5

Het kind keek ook in de laas.

En hond en ging in de pot.

Maar ze hebben de kikker niet gevonden.

Daarom gingen ze naar buiten, om de kikker te zoeken .

Het kind roepte en de hond ruikte naar..

Nee.

Een het kind zag een gak in een boom.

Het kindje zag een gat in een boom.

En hij klom in het boom en keek in de gat.

Plotseling vloog een uil uit

Opmerking [JV105]: 7

En vlogen veel bijen ook uit.

Opmerking [JV106]: 7

Het kind viel op de grond.

En de zielige hond is gebeten door de bijen.

Hij rende heel hard in andere richting.

Opmerking [JV107]: 7

Er was een groot rots.

Het kind klomp op de rots.

Hij roepte. .. hier is viel ie op de hert.

Hij zat op de hert.

De hert rende naar ander kant.

Opmerking [JV108]: 7

Zo rende ook de hond

Aan de end van de grond is er een kloof.

De herk stopte maar de hond en het kind vielen in het water.

Ze zwommen naar de ze zij zwommen naar de ander kant.

Huh.

Aan de ander kant zag het kindje een ko aan de andere kant zag het kind ene korte stam van een boom.

Sshh stilte zeg ie tegen de hond.

Ze klompen over de stam.

Daarna zien daarna zagen ze twee kikkers achter de stam zitten.

Verder zagen ze een paar klein kikkertjes.

Ze zijn in nee.

De kikkertjes hebben een familie. Wat leuk!

135DU Chinees, half gevorderd

Op deze foto zie jij een kleine jongetje en een hond en een kikker die **ziet** in een pot.

Opmerking [JV109]: 2

De jongen het jongetje en het hond hondje zijn erg blij omdat er eh de kikker erg schattig **zijn**.

Opmerking [JV110]: 4

En die nu is in **de** avond.

Opmerking [JV111]: 7. 'het is nu avond'

En later haar (gaan)het hondje en het jongetje lekker slapen.

Maar op deze foto zien zien wij zien wij dat de kikker uit de pot **gaan**.

Opmerking [JV112]: 4

En zij geeft wilt naar eh iets naar andere plaats gaan.

Ja.

Dus in de ochtend doen de jongetje toen het jongetje en het hond wakker **zie zie zien zij** dat er geen kikker in de bord **meer** |

Opmerking [JV113]: 6

Opmerking [JV114]: 3

Opmerking [JV115]: 6

En zij zien zij zijn verbaasd.

De jongetje het jongetje kijkt naar hij naar zijn eh naar zijn schoenen.

En en het hondje kijkt naar de pot.

Maar er is geen kikker.

O. laars.

Maar er is geen kikker.

En zij haar (gaan) buiten naar het huis en zij eh zij zij roepen eh om de om de kikker te vinden.

Maar er is nog geen kikker.

Dus klimt de jongetje op een op een boom.

Hij kijkt naar een hart. (gat)

Volgens volgens hij is er misschien een kikker in de hart.

Maar er is een uil uit de hart **gaan** en de jong- en het jongetje valt op het grond.

Opmerking [JV116]: 4

Er zijn zoveel bijen.

Eh vliegen.

Dit is erg eh slecht.

De bijen vliegen volgens het hondje, en het hondje **zijn** erg bang voor de bijen.

Opmerking [JV117]: 4

ehm dan eh klimt het jongetje op een groot roo- rots.

en zij eh roep zij roept of er een kikker is.

Maar zij zij volgens gij (hij) is er een een is er een een boom.

Maar eigenlijk is dit niet een boom maar een dier.

Maar een maar een hert.

En de hert is een beetje boos op het jongetje omdat het jongetje **eh klimpt klimpt op haar op zij op op zijn hoofd**.

Opmerking [JV118]: 2

Dus de hert **rennen** op een op een rennen in de gras.

Opmerking [JV119]: 4

En de jongetje en het jongetje en het hondje zijn erg bang.

Ehm waarom zijn zij erg bang?

Omdat de hert **rennen** op een kloof.

Opmerking [JV120]: 4

Eh het jongetje en zijn hond hond valt val vallen in het water.

En er is een boomstam.

Eh eh de jongetje het jongetje vlagt (vraagt) aan de hond om zij hij stil moeten zijn.

Opmerking [JV121]: 4

En zij en het hondje klimpt op een boomstam.

Opmerking [JV122]: 4

En zij zien er twee klikken zijn. (kikkers)

De twee klikken zijn erg blij met elkaar.

En er zijn nog meer kleine klikken.

Mm zij zien klikken zij zien de familie van klikken.

De jongetje vinden de de het jongetje en het hond hondje vinden dat samen met klinken familie erg leuk zijn.

Opmerking [JV123]: 4

Dus zij wil nooit krijg de klinken naar zijn pot meer.

Opmerking [JV124]: 7.'dat de familie samen met de kikker erg leuk is'

En dat is een mooie verhaal van klinken.

Opmerking [JV125]: Dat de kikker weer naar zijn pot gaat. 7/2

062DU, Chinees, gevorderd

Het is een stille nacht.

Em ja em er is een jongetje.

Zijn naam is Vincent en hij heeft ook een hondje.

Ja eh hij naamt em noemt hem tom. tom.

En eh ja op een dag hebben ze een kikker.

Is het een kikker?

O nee. Kikker.

Ja, hebben ze een kikker, eh gevond.

En ja ze willen graag even kijken hoe hoe eh de kikker eruit ziet en ja ze vinden het heel erg interessant om dieren om naar de kikker te kijken.

En ja dus zei het jongetje zet de kikker in een pot.

Ja en ze gaan ze kijken nu naar de kikkertje.

En ja eh dus eh ze hebben paar uurtjes slapen dus ze vinden dat beetje misschien niet meer interessant of een beetje slaperig.

Opmerking [JV126]: 4

Opmerking [JV127]: 5/6

Dus ze gaan daarna gaan ze slapen.

Naar bed gaan.

Opmerking [JV128]: 5/1 Ze gaan naar bed

En ja dus dan wanneer wanneer ze aan het slapen zijn, de kikker gaat eruit de pot.

Opmerking [JV129]: 1

Ja en dan ja morgen morgenochtend zij opstaan staan ze op de jongen en het hond een hond en ze vinden dat ze hebben gevonden dat de kikker niet meer in de pot zit.

Opmerking [JV130]: 5

Ja, ze vinden het heel raar.

Opmerking [JV131]: 5 (bij ze komen erachter dat ..

Dus ze zeggen ze liggen te denken 'waar komt waar gaat de kikker naartoe'.

En dan ja ze willen toch de kikker terugvinden want eh ja de kikker is heel erg interessant.

Ze willen graag met de kikker misschien spelen ofzo.

Opmerking [JV132]: 3

Dan ze gaan de kikker vinden.

En ja ze hebben eigenlijk overal in de kamer- Ja ze gaan overal in de kamer de kikker vinden.

Maar het ziet niet in de laars van dat jongetje en dan gaat en helpt Tom met het helpen van het zoeken van de kikker.

Maar het lukt misschien niet.

Dus ze gaan naar buiten.

Ze roepen op.

Ze roepen ja de kikker op.

Ze zijn geweten de naam van de kikker toch niet.

Opmerking [JV133]: 4

Maar ze roepen gewoon aa kikker kikkeertje kikkertje waar ben jij nou?

Maar er is niks te reageren.

Nee ik bedoel niks reageert.

Dan gaat dit jongen naar een bos en dichtbij zijn huis en er is een oude boom boom

En ik zie ook een gaatje ja.

Een gaatje in de boom.

Dus de jongen gaat even naar het gaatje kijken.

Om te zien of de kikker of het kikkertje daar in zit.

Maar ja het blijkt uit niet.

En zij ook een aantal ook heel veel bijen. eh ruitvliegen.

Opmerking [JV134]: 7

En nee.

Vliegen uit heel veel bijen uit.

Opmerking [JV135]: 7

Enn ook is er een uil.

Em ja die jongetje valt op de grond van e boom.

Opmerking [JV136]: 7. Van de boom op de grond

En ja het is misschien beetje eng voor hem.

En ja die bijen ging- gaan ook naar het hondje toe.

Maar dus die hondje het hondje Tom ren rent rent ja want is misschien ook heel erg ergens bang.

Opmerking [JV137]: 5

En uiteindelijk zijn uiteindelijk gaan die bijen weg.

En ja dus die jongetje het jongetjes staat op een steen op een grote steen op een rots.

Ja hij roept nog een keer op voor ja om te kikkertje

ja hij helpt het kikkertje wel.

kan iets kan horen van hem

Opmerking [JV138]: 5

Ja maar het blijkt uit dat dat er een achter de rots een hert staat.

Ja.

En het hert komt op.

Om die jongetje te brengen naar ergens anders.

Opmerking [JV139]: 3

Dus ja het hert rent samen met het hondje.

Ze gaan naar ergens anders.

Opmerking [JV140]: 3. Ze gaan ergens anders heen

Hij hert weet misschien de kikkers zijn.

Opmerking [JV141]: 7. waar

ehm maar eh ongelukkig valt vallen de jongen en het hondje op een in een rivier.

Ja dat is misschien geen rivier, maar goed.

Op een kleine meertje, meertje, en dan, maar ze kan wel zwemmen.

Opmerking [JV142]: 4

Dus dat is natuurlijk geen probleem. maar ze zwemt zwemmen naar andere kant van de meer.

Opmerking [JV143]: 7. De andere kant

Ja en ze hebben een boomstam gezien.

En achter de boomstam hebben ze de kikkers gevonden.

Het kikkertje is met samen met een andere vrouwelijke kikker denk ik.

Ja het is heel gezellig hier.

Blijkt eh heel gezellig hieruit. nee. het schijnt gezellig te zijn met die tussen die twee kikkertjes.

Ze zitten nu te liggen op het de boom op de boomstam.

En ze kijken naar die twee kikkertjes.

Ze vinden dat het leuk dat de kikkertje een andere partner hebt heeft gevonden.

En uiteindelijk blijkt dat de kikkertje een vader van een paar kikkertjes zijn.

Opmerking [JV144]: 4

En ja dus eh ja het is misschien niet een kikkertje.

Maar wel een groot kikker.

En hij is de vader van paar kikkertjes.

En ja dus de jongen de jongen ja realiseert dat hij de kikker gewoon in de natuur laten.

Opmerking [JV145]: 6

Ja want dat is het is zijn huis.

Dus hij moet niet de kikker naar zijn eigen huis brengen want hij hoort niet tot hem.

Opmerking [JV146]: 3

Hij behoort tot de natuur.

Dus het is misschien een goeie eind van verhaal.

Romaanse participanten

063DU, Spaans, beginner

Mm een kind zijn hond eh vonden een kikker.

Opmerking [JV147]: 7 voegwoord

Ehm ehm de ze eh hou van hem.

Opmerking [JV148]: 4

Eh eh eh na eh ze eh gaan slapen een de kikker geprobeer uit de glas eh gaan.

Opmerking [JV149]: 4

Ze zochtent vanochtend eh ze vonden niet de kikker in de in de fles.

Opmerking [JV150]: 7

Ze zochten eh hergens eh op de op de kamer.

Opmerking [JV151]: 3

De kind eh zocht eh in de laars.

Opmerking [JV152]: 6/7. 'ze vinden hem nergens in de kamer'

De hond het hond zocht in de vlees (fles?)

Ze gaan uit zochten ze de kikkers zochten.

Opmerking [JV153]: 1. Ze gaan naar buiten en ze zochten de kikkers – volgorde v-o

De kid. no. het kind eh klom in boom.

Opmerking [JV154]: 7. lidwoord

Hem. Hij is zocht, no, zei, eh, zocht in een hol, in, gaat, in eh.

Maar de kikker is niet in.

Opmerking [JV155]: 7. Er

De het kind heeft gaat een fraas in, een fraas in

1 uil gaat uit uit de boom.

De kind val val no de kind vielt no viel vielt op de vloer.

De hond het hond heeft rennen, naar naar de bos.

Opmerking [JV156]: 4. de hond rende

De ze ze zochten zochten eh uw roepen de hond de kikker

Opmerking [JV157]: 1/4. De hond riep de kikker

Ze roepen hardop hard op eh naar naar de kikker maar zij ze eh vond vonden een hert.

Een grote hert.

De dier de dieren eh de dieren eh geeft geeft be gooien. ze begooien eh naar een rivier.

Dus allebei vielen op de rivier.

Opmerking [JV158]: 7

Ze geven hebben gevielen gevoelen in de river.

Opmerking [JV159]: 5

De. Ze. De kind zegt tegen de het hond zijn hond eh de kind zegt eh de kind zzzeeft tegen tegen de aan zijn hond sshh ze baas zijn baring, (waren) achter een boomstam.

Opmerking [JV160]: 2. Ze zijn allebei in de rivier gevallen.

Zij hebben ze hebben 1 grote ze hebben 1 verrassing.

Ze vonden eh de kikker met de zijn eh partner, eh.

De kikker de kikker hebt een grote familie.

Ze kikker eh de kikker heeft kinderen, hihi. eh kleine kleine kikkerts, kikker, kikkertjes.

En een de kinderen en zijn hond zijn erg erg heel blij.

176DU, Roemeens, half gevorderd

Er was een kind en een hondje.

En op een dag ehm ze pakt een kikker in een pot.

Opmerking [JV161]: 1

Ze waren heel blij en ze keken de hele dag dag aan aan de kikker in de pot.

Maar snachts terwijl de kind en de hondje waren aan het slapen de kikker ging vrij vanuit de pot.

Opmerking [JV162]: 2

Het volgende dag sochtends de kind en de hondje waren heel verrassend om te zien dat de kikker was er niet meer.

Opmerking [JV163]: 1

Na door naar de hele kamer zoeken, de kind de kind trok zijn laars zijn laars en zijn kleding aan En ging buiten met de hondje om voor de kikker te zoeken.

Opmerking [JV164]: 1

Ze hielden ze zochten overal.

Opmerking [JV165]: 2

Dan dan wam dan ging de kinder op een boom met een gat, en hij keek in de gat.

Opmerking [JV166]: 5

Maar in de gat was er een uil.

Opmerking [JV167]: 1

Die schrikte de kind en dan weggen ze de kindjes huilen.

Opmerking [JV168]: 6

Wam er ook heel veel bijen.

Opmerking [JV169]: 7/5. Die liet het kind schrikken en toen gingen de kindjes huilen.

En de bijen schrikten de hondje, die moest die moest die moest weg rennen.

Opmerking [JV170]: 7. Lieten het hondje schrikken

Later klimde de kind op een rots.

En om verder te zien en hij dacht dat voor hem was er een boom.

Opmerking [JV171]: 1

Maar het was geen boom, maar een hert.

Opmerking [JV172]: 2

En die hert trok de kindje op zijn hoofd en rende tot een kloof.

Daar vielen de kindje en de hondje in een water.

Opmerking [JV173]: 7

Maar dan de kindje en de hondje zag een boomstam.

Opmerking [JV174]: 1/4

En de kindje dacht dat misschien de kikker was achter de boomstam.

Opmerking [JV175]: 3/2

En walla walla achter de boomstam was inderdaad de klimmer en hij was niet alleen.

Hij had ook een klimmervrouw.

Een kikkervrouw.

En ook veel kikker kinderen.

En de kikkers en de kindje en de hondje waren allemaal blij.

Einde.

188DU, Italiaans, half gevorderd

Oke dus in de eerste afbeelding is er een kind met zijn hondje.

En ze hebben een kikker betrapt in een pot.

En ze kijken naar hem.

En ze blijken ehm ze blijken blij dat ze de kikker hebben betrapt.

En dan toen toen toen de het hondje en het kind slapen

Opmerking [JV176]: 6

s' nachts ehm gaat de kikker weg uit de pot.

En en en hij gaat weg.

En dan 's ochtends toen toen het kind en het hondje wakker werden, vonden ze dat de kikker weggegaan is.

Ehm en ja begonnen ze om hem te zoeken.

Opmerking [JV177]: 1

En eh ze zoeken naar hem overal, maar kunnen hem niet vinden.

En dan eh gingen ze naar buiten en proberen em om om te bellen.

Naar hem te te roepen.

En dan beginnen ze om de kikker te zoeken in de in een bos.

En dus het kind klimt naar klimt op een boom en kijkt o en kijkt naar een gat om te zien of de kikker daar zit.

Maar in de gat zitten zit er een uil.

Opmerking [JV178]: 7. er

Ja en ook ja dus uit uit het gat komt een uil.

Ehm en bijen ook.

En dan de ja oké het kind het kind is bang en en en en val van de boom.

Opmerking [JV179]: 4

En de bijen ja vlieg vliegen naar de het hondje.

Ja. En hij gaat weg.

Hij vliegt weg.

Oke en ze ze blijven om de kikker te zoeken.

Ehm de dus het kind klimt naar een op een rots.

Ja op een grote steen.

En ja, en roept naar de kikker.

Maar dan, ja, hij leent op een, hij denkt dat hij op een boom leent, maar het was eigenlijk een hert.

En dan de hert was eh is boos naar hem en begint rennen om te rennen.

En het kind in de water valt.

Opmerking [JV180]: 3

Ehm ja.

Maar dan ja misschien het ging het kind klinkt naar kikkers eigenlijk.

Opmerking [JV181]: 3

Hij ziet hij ziet tegen een boomstam en ja en zegt naar het hondje om te zwijgen.

Opmerking [JV182]: 3

En ze vinden dat ja eh eh nou.

Ja ze vinden dat op de andere kant van de boomstam zitten er twee kikkers.

Opmerking [JV183]: 2

En dus eigenlijk moederkikker en vaderkikker met de kikkertjes.

Dus hebben ze een kikkerfamilie gevonden. Ja.

En ze zijn blij.

059DU, Spaans, gevorderd

'S nachts was een kindje aan het kijken.

Zijn vroeg.

Opmerking [JV184]: 5

Daar was ook zijn hond.

Voordat hij naar bed ging.

Dan heeft niet het kindje gezien maar de kikker is weg gegaan.

Opmerking [JV185]: 3

Volgende dag morgens heeft het kindje gezien dat de kikker niet in het pot was.

Opmerking [JV186]: Dat de kikker weggegaan is. 2

Toen begon hij de kikker te zoeken

In zijn laarzen.

Overal.

Daarna ging de het kindje naar buiten om de kikker te kunnen vinden.

Hij roept de naar ergens om de kikker te kunnen vinden.

Hij is in boom geklommen om in een gat om in een gat te kunnen zien of de kikker binnen was.

Opmerking [JV187]: 7. lidwoord

Maar helaas was het niet.

Was een uil.

Opmerking [JV188]: 7. er

En ook een bijenkorf.

Met heel veel bijen.

Toen het kindje is vanaf de boom gevallen en zijn hond gestoken door de bijen.

Opmerking [JV189]: 1

Het kindje begon weer de kikker te zoeken en heeft een kerf, hert, gevonden, dus, niet de kikker.

Opmerking [JV190]: 6

Toen de hert heeft geen gepakt, en naar een kloof te springen.

Opmerking [JV191]: 1

Toen het kindje uit het kloof vanaf het kloof is gevallen .

Opmerking [JV192]: 3 /4

Het kindje wilde zijn kikker hebben en begon weer de kikker te roepen.

Opmerking [JV193]: 1

Maar hij kon niet de kikker te vinden.

Opmerking [JV194]: 3

Toen achter een boomstam heeft twee kikkers gevonden en heeft hij gezien, gemerkt, geconstateerd dat kikker was omgegaan met ook een familie een gezin van kikker

Opmerking [JV195]: 5

Toen is afgelopen.

Opmerking [JV196]: Toen was het afgelopen. 5

142DU, Italiaans, gevorderd

Het begint in de nacht.

Het is een donkere nacht.

En Niko wacht.

Het is ehm zijn verjaardag geweest.

En zijn ouders hebben hem een paar nieuwe schoenen als cadeautje gegeven.

En Niko is heel blij ermee heel blij, ermee heel blij, maar hij kan het niet hij is zo blij dat hij niet meer slapen kan.

Opmerking [JV197]: 3

En hij heeft ook een andere cadeautje gekregen.

Hij heeft een heel mooi dier.

Een kikker.

En dus hij is heel trots op zijn kikker.

En de kikker stat in een fles.

In een grote fles.

En dus Niko en zijn hond Lukas zij kijken naar de kikker.

Opmerking [JV198]: 5

En ja op de grond staat ook zijn trui, omdat Niko moet nu slapen, maar hij wilt niet slapen, dus hij heeft niet meer zijn

Opmerking [JV199]: 3

trui met hem.

Hij heeft zijn pyjama.

Maar hij wilt niet slapen.

Hij wilt met de kikker en met zijn hond Lukas alleen ja naar de sterren en naar de donkere nacht kijken.

Eindelijk is zo mooi Niko.

Hij moet slapen gaan.

Dus hij heeft zijn nieuwe schoenen aan de kant.

Dus naast de bed.

En hij slaapt met zijn hond Lukas.

En wat doet nu de kikker?

De kikker is een beetje enthousiastes.

Het was een mooie dag.

Hij wilt uitgaan.

Ja precies. Uitgaan.

Het is een mooie nacht.

Hij wilt een beetje lopen.

Tijdens Niko slaapt.

En wat gaat er gebeuren?

Dat is 's ochtends.

s' ochtends vroeg en Niko staat af en ook Lukas is wakker.

Ze zijn allebei wakker.

En Niko is zo teleurgesteld dat de kikker niet meer in de kamer is.

En hij vraagt ze af wat is met de kikker gebeurd.

Maar ehm gelukkig zijn de nieuwe schoenen en de Kiko zegt misschien kan ik met mijn nieuwe schoenen de de kikker opnieuw vinden.

Dus hij probeert de schoenen.

Ze zijn ja een beetje groot maar mooi.

Maar ook de Lukas is blij, omdat hij denkt oke we gaan nu een beetje lopen in de park misschien.

Maar echter wil Niko alleen de kikker vinden.

Hij begint te huilen.

Waar staat mijn mijn kikker?

Mijn mooie kikker.

En ook Lukas begrijpt dat voor Niko de kikker zo belangrijk is.

Dus zij gaan naar buiten.

En ze lopen door de viezen en Niko vraagt ze af 'waar staat mijn kikker?'

En plotseling vindt er een boom een grote boom en er staat ook een gat in de boom.

Niko klimmert op de, klimmer op op op de boom, omdat hij denkt maar misschien is het de kikker binnen naar binnen gegaan.

Dus door deze gat in de boom.

Mja alleen om te verdwijnen.

Maar er is geen kikker in de boom.

Daarentegen is een uil.

Opmerking [JV200]: Uiteindelijk is Niko zo moe dat hij moet slapen. 3

Opmerking [JV201]: 3

Opmerking [JV202]: 2

Opmerking [JV203]: 4,5 Gelukkig heeft hij nieuwe schoenen

Opmerking [JV204]: 4

Opmerking [JV205]: 3

Opmerking [JV206]: 4

Opmerking [JV207]: 7. Er

En ervan is Niko geschrokken.

Opmerking [JV208]: 1/3

En niet alleen geschrokken, maar hij valt vanaf de boom.

Omdat ja het was een beetje een verrassing.

En de huilen is een beetje baas ook, omdat een baas ook aan het slapen.

Opmerking [JV209]: 3. 6. De uil was ook een beetje boos, omdat een uil ook aan het slapen was.

En Niko heeft ook een beetje ja een beetje was een beetje vervelend dat Niko naar binnen wil kijken om te bekijken of de kikker binnen het boom staat.

Opmerking [JV210]: 5. Het was een beetje vervelend

Ehm en intussen is de hond weggegaan is Lukas weggegaan.

Opmerking [JV211]: 4.

Hij weet niet precies waarom.

En Niko weten ook niet precies.

En hij begint om te huilen.

Hij klimmer op een rots, misschien kan hij vanaf het rots een beetje beter kijken waar de hond is.

Opmerking [JV212]: 4

De gond is inderdaad naar ja beneden het rots.

Opmerking [JV213]: 3

Misschien wil Niko nog een keer de kikker vinden.

En inmiddels is de uil ehm ja een beetje verbaasd.

Hij vraagt zich af waar wat wil dit dit kind vinden.

Opmerking [JV214]: Wat dit kind vinden wilt. / wilt vinden. 2

En Niko heeft inderdaad iets gevonden.

Hij heeft geen kikker, hij heeft een hert gevonden.

En het is een grote gigantische hert.

Begint de hert begint te rennen en de Niko en Niko er is echt bang.

Opmerking [JV215]: 1

Er is niet aan te doen.

En de hert rent zo fast dat hij bijna over een kloof gaat.

De hond Lukas is ook verschrokken.

En ja natuurlijk is vanwege de klots de kloof is Niko in de water.

Er is een rivier.

En Niko en de hert vallen in de water.

Ja dat is echt jammer, maar niet alles wat slecht is, was slecht ja afloopt heeft een troevige einde.

In dit geval kan zich Niko redden en hij kan ook uit water lopen.

Opmerking [JV216]: 7

En er is een merkt dat iets een beetje raar in de tussen de bomen staat.

Er is een boom.

Een boomstam.

Dus niet precies een boom.

En Niko wil een beetje kijken waar in de boomstam ligt dus.

Hij loopt tegen de boomstam met Lukas.

Lukas ook is nieuwsgierig.

Opmerking [JV217]: 3

Ze zijn allebei nieuwsgierig.

Niko is ook een beetje bezorgd.

Omdat hij denkt dat iets in de boomstam is.

Opmerking [JV218]: 7.Er

En hij wilt niet, hij wilt een stilte blijven.

Zodat zij rustig gaan kan bekijken.

En als bijvoorbeeld dieren in de boomstam zijn, zijn ze niet van Niko en van Lukas bang.

Opmerking [JV219]: 7

Dus Niko zegt tegen Lukas blijf stiltje.

Opmerking [JV220]: 3

We moeten rustig blijven,

Opmerking [JV221]: 7

En inderdaad zijn de kikkers, twee kikkers niet alleen 1, maar twee in de boomstam.

Opmerking [JV222]: 7

En natuurlijk zijn Niko en Lukas heel blij ermee.

Opmerking [JV223]: 7. Er

En tussen het blijkt dat de kikker verliefd op een andere kikker is.

Opmerking [JV224]: 1

Dus het zijn de kikker met zijn vriendin.

Opmerking [JV225]: 4

Ze zijn een paar.

En er zijn ook kinderen.

En daarom nu hebben wij gevonden waarom de kikker uitgegaan is.

Opmerking [JV226]: 3

Waarom hij niet meer in de kamer met Niko en Lukas wil staan.

Zijn familie, zijn kinderen, zijn liefste voor de liefde heeft zij Niko verlaten.

En ik denk dat Niko begrijpt.

Er is ook blij dat de kikker een familie zoals hij hun familie heeft. Zo.

Opmerking [JV227]: 5

Zo.

101DU, Spaans, gevorderd

Dit is een jongetje in zijn kamer.

Het is nacht.

Het is zijn kikker in een pot.

Opmerking [JV228]: Zijn kikker zit .. 1

En een hondje die zijn snuit in de opening van de pot erin doet.

Opmerking [JV229]: 7. overbodig.

En eh er is een trui op de grond.

Er zijn ook laarzen.

En wij zien het bed.

En ja. en verlichting ook.

Opmerking [JV230]: 3

En licht.

Het jongetje gaat slapen.

Buiten zien we ook de maan.

En heel stiekem gaat de kikker weg uit de pot.

Het hondje slaapt ook in in bed met het jongetje.

Het is werd dag en het jongetje wordt wakker en die scheld teleurgesteld omdat de kikker weg is.

En het hondje kijk ook mee.

Het jongetje zoekt de kikker na.

Ook in de zijn eigen laarzen en het hondje helpt en kijkt in de pot.

Doet zijn hoofd in de pot.

Opmerking [JV231]: 5

Het jongetje roept de kikker na.

En het hondje probeert ook te ruiken.

Ze zijn nu buiten. Bij zien een huis. Links, en een boom.

En eh ja ze zijn in de natuur.

Het jongetje gaat klimt op een boom.

Opmerking [JV232]: 3 Gaat op een boom klimmen

En gaat roept de kikker na.

Opmerking [JV233]: Gaat de kikker roepen. 1

Ja. in de boom.

Dus ja. het is een opening in de boom.

Hij roept die kant op.

Uit de opening van de boom komt een uil en het jongetje valt op zijn rug en er is ook een zwerm bijen die vliegt ja die vliegt net boven het jongetje.

En de bijen volgen het hondje die die rent bang weg.

Het bos in.

Het jongetje blijft roepen.

Nu gaat hij op een rots klimmen en het hondje is aan het snuffelen.

En de uil staat op een tak op een boom dichtbij en kijkt ook naar het jongetje.

Opmerking [JV234]: 3

Vanuit achter de rots komt een hert en het jongetje blijft hangen op de kop van de hert tussen de hoorns hoornen hoorns van de hert.

En er is het hondje blijft, is nog bij zich met snuffelen.

De hert rent weg.

Het jongetje eh ziet nog klem op de kop van de hert.

En het hondje blaft tegen de hert.

En het hert loopt richting ja een rand van iets.

En het blijkt het rand van meertje te zijn, waar het jongetje valt met de de hond.

Opmerking [JV235]: 2

Die valt ook mee.

Zij vallen allebei dus in het water.

Want de hert heeft het jongetje uit zijn hoofd geschud.

Het jongetje komt uit het water.

Hij zit naast een tak. Grote tak.

En eh een boomstam dus.

En eh er is het hondje komt ook uit het water.

Het jongetje maakt een teken dat ze stil moeten zijn met de wijsvinger voor zijn lippen.

Want achter de stam zien ze een twee kikkers.

Dus waarschijnlijk is 1 van de kikkers zijn kikker.

En het hondje en het jongetje zijn heel blij dat ze weer de kikker zien.

Opmerking [JV236]: 3

Daarna komen kleine kikkertjes, dus de kinderen van de twee kikkers tevoorschijn en ja dat zien ook het hondje en het jongetje verschijnen

Opmerking [JV237]: 6

Opmerking [JV238]: 5